

ΣΑΤΙΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Η Σατιρική διάθεση διαπιστώνεται ότι υπάρχει από πολύ παλιά όπως φαίνεται από τοπικά τραγούδια που έχουν την αρχή τους στους χρόνους των Σταυροφοριών κατά τις οποίες σταυροφόροι πολεμιστές από τη Δυτική Ευρώπη πέρασαν από τον θρακικό χώρο, η δε 4^η Σταυροφορία είχε ως αποτέλεσμα την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης και τη διανομή του ελληνικού χώρου στους αρχηγούς των σταυροφόρων. Ένας απ' αυτούς μάλιστα ο Γοδεφρείδος Βιλλαρδουΐνος περιγράφει από την πλευρά του την άλωση της Κωνσταντινούπολης και την κατάκτηση της Θράκης. Στην εποχή εκείνη θα πρέπει να ανάγεται και το παρακάτω τραγούδι.

Άγουρους απ' τη Φραγκιά

Άγουρους απ' τη Φραγκιά, κόρη απ' την Ανατολή
ήρθαν κι' ανταμώθηκαν πέρ' απού τουν πόταμου.
Κόρη τουν παρακαλεί πέρασι μ' (ε) πέρα αγόρι μου
πέρα από τουν πόταμου, νά πάρ' (ε) του γκιουρντάνι μου
Δεν του θέλου κόρη μου, δεν του καταδέχουμι.
Πάλι τουν παρακαλεί, πέρασι μ' (ε) πέρα αγόρι μου
πέρ' απού τουν πόταμου, νά πάρ' (ε) του ζουνάρι μου
Δεν του θέλου κόρη μου, δεν του καταδέχουμι
Πάλι τουν παρακαλεί, πέρασι μ' (ε) πέρα αγόρι μου
πέρ' απού τουν πόταμου, νά πάρ' (ε) του καφτάνι μου
Δεν του θέλου κόρη μου, δεν του καταδέχουμι .
Πάλι τουν παρακαλεί, πέρασι μ' (ε) πέρα αγόρι μου .
Θα σου δώσω φίλημα, φίλημα κι' αγκάλιασμα .
Σαν αητός την άρπαξι, πέρα την απέταξι.
Δώσι μ' κόρη μ' του φιλί, δώσι μ' κι τ' αγκάλιασμα.
Στάσου στάσου αγόρι μου να φανούν τα σπίτια μας.
να φανούν τα σπίτια μας κι τα παραθύρια μας.
Φάνηκαν τα σπίτια τους πάλι την παρακαλεί
Φάνηκαν τα σπίτια σας δώσι μ' κόρη μ' του φιλί.
Στάσου στάσου αγόρι μου να φανεί κι' η μάνα μου
Φάνηκε κι' η μάνα της πάλι την παρακαλεί
δώσι μ' κόρη μ' του φιλί, του φιλί που μού ταξις.
Έβγα μάνα μ' για να δγείς γαΐδαρου που γέλασα
μ' ένα π'νάκι πίτυρα κι' ένα πιάτου κότσαλα.

Κάτου στ'ς Μπαρμπαριάς τουν κάμπου

Κάτου στ'ς Μπαρμπαριάς τουν κάμπου
τα ψαρούδια έχουν χάρη
τα μυρμήγκια πανηγύρι
κάλησαν κι μένα νούνουν
τι να βάλου τι να ντύσου
έπισα να τουν τσιαλ(ι)ντίσου
κι' άκουσα του ντάμπουρ-ντούμπουρ
κι' αντά σ'(η)κώθ'κα κι' αγναντεύου
η λαγός λαλάει τη γκάιντα
κι' η αλ'πού του τιμπιρλέκι
κι σκαντζόχοιρους η σγούρους
κάν'(ει) τ'(η) χιλώνα μι του μάτι
έλ' απόψι στου κριβάτι
να φιλήσεις μουρουμάτη
κιτσιμπουργιασμένου σβέρκου.

Πέντι δέκα παπαδιές

Πέντι δέκα παπαδιές κι' άλλις τόσις καλουγρές
του βαμπάκι σκάλιζαν, κι' άλλις του βουτάνιζαν.
Δίψασαν οι παπαδιές, δίψασαν κι καλουγρές
Πάν να πιούν κρύου νιρό, βρήκαν του νιρό ζιστό.
Άει να τα κουλιουμπίσουμι κι να τα φλιατσ(ι)κανίσουμι.

Κάτου στην Αγιά Βαρβάρα

Κάτου στην αμάν, αμάν, αμάν,
κάτου στην Αγιά Βαρβάρα
Κάτου στην Αγιά Βαρβάρα έκαμα χρυσή κουμπάρα.
Κι' έμαθα, αμάν, αμάν, αμάν
κι' έμαθα του μουνουπάτι
και με πιάσαν μια βραδυά μεσ' στ'ς κουμπάρας τ'ν αγκαλιά
Και μου κα- αμάν, αμάν, αμάν
και μου κάμαν τα πλευρά μου
και μου κάμαν τα πλευρά μου μαλακά σαν τα κουλιά μου.

Η Χελώνα κάνει γάμο

Η χελώνα κάνει γάμο βρέ βρέ βρέ
παίρνει για γαμπρό του ζιάπκου
Σιάλαρους θα σπιφανώσει
Η λαγός λαλάει τη γκαϊντα
κι σκαντζόχοιρους νταούλα.

Τι να κάμου ου έρημους

Τι να κάμου μου οι έρημους μι τη γυναίκα πόχω
του Γινάρ' κι του Φλιβάρ' μι προυβουδάει στου θέρου
θέριζα ξιθέριζα ούλου βρουχές κι χιόνια
κι' όταν του θιμώνιαζα ούλου κρουσταλλάκια
κίνησα κι γω καημένους να πάου σπίτι
βρίσκου τη γυναίκα μου να μαγειρεύει
Λαγόν πιρδίκια έψηνη κι γιμιτζίκια
άπλουσα κι γω καημένους σα νοικουκύρης
σ'(η)κών'(ει) του σιδηρόφκιарου μι δίν'(ει) μια στου χέρι
Δεν σου είπα κερατά βρέ πεζεβεγκη
σαν έχω γω τους φίλους μου να μην παραπλώνεις
Νά του κουτσιουτσούκαλου μι του ντουμπουλόγαλου
φάει κι ντιρλίκουσι κι μην παραπλώνεις.

Σαράντα Παληκάρια

Σαράντα παληκάρια κι' ένας γιρουντάκος
κάτσαν κι μιτριώνταν ποιος θα παρ' τ'(η) Μαρία
τ'(η) Μαρία την Καραγκιόζα κι' έπισι στου γέρου
κι την παίρνει ουγέρους κι την πάει στ' αμπέλι
κι την κάν'(ει) κριβάτι, κριβάτι για να κοιμάτι
Κι έπισι Μαρία κι' έπισι κι' ου γέρους
κι σ'(η)κώνιτι Μαρία, πααίν'(ει) στα παληκάρια
Κι σ'(η)κώνιτι κι' ουγέρους κι ρουφάει τη μύξα τ'
κι σκουπίζ(ει) τα σάλια τ' κι ρουτάει τ' αηδόνια..τα πιτρουχιλιδόνια
Σεις καλά μ αηδόνια κι πιτρουχιλιδόνια
Μην ιδγιτι τ'(η) Μαρία, τ'(η) Μαρία την Καραγκιόζα.
Κι τουν λέν τ'αηδόνια, τα πιτρουχιλιδόνια.
Μαρία η Καραγκιόζα πάει στα παληκάρια.

Πέντι έξ'(η) νταήδισ

Ήταν πέντι έξ(η) νταήδισ (δισ)
βρέ βρέ βρέ πέντ' έξ'(η)νταήδισ
χάχαχα πέντ' έξ'(η) νταήδισ
Όλοι πήραν τους μπαλτάδισ
πήρανε το ρέμα,ρέμα
βρήκαν ένα κούφιου δέντρου
είχι μέσα κουκουβάγις
έκατσαν κι τις μοιράσ' καν
Όλοι πήραν από δύο
Του Γιαννάκ'(η) τουν δώσαν μία
Γάνιασι κι δεν την πήρι
Πάει στου σπίτι τ' γανιασμένους.

Ειρηνιώ

Ειρηνιώ νηλιμπαστιάρου, Ειρηνιώ νηλικατσιάκου
Σήκου Ρηνιώ μ να φουκαλίησ'(εις)
δεν μπουρώ Μάλη μ' δεν μπουρώ
Σήκου Ρηνιώ μ' ήρθι Βαγγέλ'(η)ς
Όπαλα μάλη μ' όπαλα
Ούμπρα τουν κάμνουν χουριανοί
θέβγει Βαγγέλ'(η)ς μι χώρ'ς βρακί
Παίρνει τουν Καρλή του δρόμου
μι του σώβρακου στουν ώμου.

Έχασι μπάμπου τα κλειδιά

Έχασι μπάμπου τα κλειδιά, πάει να τα γυρεύει
πάει σιαδώ, πάει σιακεί μεσ' στ'ς κατσ'βέλας του βρακί
Κίρκιλί π'λάκια γύρσιτι πίσου
κάηκαν φουλιές σας κλούβιασαν τ' αυγά σας
σιδηρέϊνιους κόπανους μ'έδιρني μι σκότουνι
πάλι μι καλόπιρني
μι τραβούσι απ'του 'φτί κ'έσκουζα θάν του γατί
βγέτι κουλουφουτιές, βγέτι κι ζιαπκαρέοι
Κουλουφώτ'(οι), φώτ'(οι), φώτ'(οι), φώτ'(οι).

Τσουρτσουλιάνους

Κι Τσουρτσουλιάνους στην κουπρά βήκι να σιργιανίσει
τουν είδγι αλ'πού κι γέλασι
κι κόττα καρκαλίσκι
«Τι είδγις αλπούμ' κι γέλασις
κι κόττα καρκαλίσκις ;»
«Είδγια του χάρου πώχ'(ει) χαρά κι κάλισι κι μένα
έχει χιλιάδισ πρόβατα κι σκύλα γκαστρομένη
έχει κί'ένα παλιάλουγου κι κείνου ψουριασμένου,
τα δυό πουδάρια τ'ήταν κ'(ου)τσά κι τ'άλλα δεν πατούσαν,
τόνα του μάτι τ'ήταν τυφλό κι τ'άλλου δεν κυττούσι,
τόνα του φτί τ'ήταν κουφό κι τ'άλλου δεν ακούει».

Μια καλή νοικοκυρά

Μια καλή μουρ' μια καλή, μια καλή νοικοκυρά
έπισι τ'Αη-Δημητριού
σ'(η)κώθκι τ'Αη-Θανασιού.
χάλιψι ν'ανάψ'(η) φουτιά
χάλιψι κι του μασιά.
τσάκουσι τ'ς γάτας τ'ν ουρά.
θάρριψι ήταν ρόκα της
πάγουσι του γιόμα της,
σκιάχκι η καρδούλα της.
Σ'(η)κών'(ει) του τσ'κάλ'(ι) μι του κρασί
ξισκιάχκι η καρδούλα της
ξιπάγουσι του γιόμα της.

Μια γρηά μαγείριβι

Μια γριά μαγείριβι
λάχανα κι βούτυρου
κι της ήρθι μια γραφή
για να πάει να παντριφτεί,
να πάρει άντρα υπουργό.
Μια κλουτσιά του τέντζιερη
τέσσιρις του καττακιού.
Φάτι κότις τα ζουμιά
κι σεις σ'κλιά τα λάχανα.
Γω θα πάου να παντριφτώ
να πάρου άντρα υπουργό.

Στα σκωπτικά τραγούδια και δύο τραγούδια από το ελληνικό ελαφρό ρεπερτόριο τα οποία έχουν μεταγλωττιστεί στη σουφλιώτικη διάλεκτο. Το πρώτο είχε κυκλοφορήσει την περίοδο της Κατοχής. Άγνωστος ο διασκευαστής πιθανόν μέλος της χρυσής νεολαίας της εποχής.

Τα τσιγγάνικα βιολιά

Τα τσιγγάνικα βιολιά, στην νυχτιάς τη σιγαλιά
πόσες καρδιές ραγίζανε
κάθε μια τους δοξαριά για τον έρωτα μιλά
και τα μάτια μας δακρύζουνε
Ήθελα νάμouνα τσιγγάνος
με του βιολιού μου το σκοπό να σε μαγέψω,
ήθελα νάμouνα τσιγγάνος
με μάγια νάρθω την αγάπη να σου κλέψω
να σου παίξω γλυκά, μυστικά μ'ένα πλάνο σκοπό. Σ'αγαπώ.

Και η σουφλιώτικη παραλλαγή

Άντα σκούζουν τα βιουλιά μέσα στ'ς νύχτας τουν τινχά
πόσα ντέρτια δε δουκιάμιστι
του δουζάρ' αντά αρχινάει στου βιουλί να γκαρτσανάει
κι κουρνάς τα δάκρυα χύνοντι.
Άντα σκούζουν τα βιουλιά, μέσα στ'ς νύχτας τουν τινχά
κόφτουντι τα τζγέρια σ' ντίμπιντιου
τ'ς ξισκανίζου τ'ς κατσ'βέλ'(οι) έτς(ι) απ'γιακοτίζου
κι μπουρούν μι του βιουλί τ'ς να γιλιντίζου.
Άχ! Νάμαν τώρα για κατσίβιλουσ
να π'λώ καλάθια κι να φκιάνου πιρουσιούδισ
Άχ! Νάμαν τώρα για κατσίβιλουσ
να γκιζιαρνώ σιακειά μαζί μι τ'ς κατσβιλούδισ
να λαλώ'που σιγά 'που σιγά έναν κατσ'βέλκου χαβά για σιβντά.
Άχ! Νάμouν τώρα για κατσίβιλουσ να λαλώ κι να σε γιλιντώ.

Το δεύτερο είναι γνωστό ελαφρό τραγούδι του τέλους της δεκαετίας του 1940 (γύρω στα 1950 περίπου). Ο μεταγλωττισμός στα σουφλιώτικα έγινε από την κ. Όλγα Καλπάκα-Καραχάλλιου.

Τίποτε μόνο του δεν ζεί ούτε θα ζήσει
μέσα στη φύση, μέσα στη φύση.
Κι' η γή ακόμα είν' αχώριστο ζευγάρι
με το φεγγάρι, με το φεγγάρι

.....
Δεν ζούνε δίχως ήλιο τα λουλούδια
δεν ζούνε τα πουλιά χωρίς τραγούδια
χωρίς ψηλά βουνά δεν ζούν τα χιόνια
κι' η Άνοιξη χωρίς τα χελιδόνια
Δεν ζεί χωρίς Αθήνα η Ελλάδα
κι' η Αθήνα μας δεν ζεί χωρίς λιακάδα
δεν ζούν τα περιστέρια χωρισμένα
δεν ζώ κι' εγώ στιγμώ χωρίς εσένα.

Και η σουφλιώτικη παραλλαγή

Τίπουτα μοναχός τ' κανένας δεν ξιουρθών'(ει)
κι'ούλου ζαρών'(ει), κι'ούλου ζαρών'(ει),
κι γης γιακλή βρήκε κι' αγάπ'σι του φιγγάρ'
κι τόχ'(ει) καμάρ κι τόχ'(ει) καμάρ'.
Δίχους νιρό δε βγάν'(ει) η γης χουρτάρ'
του πατλατζιάν'(ι) θα λείψ'(ει) απ' του παζάρ
δίχους νιρό θα νάταν ούλα μπαϊλτζιμένα
κι γω μπιλέμ θα μπαϊλντούσα για τη σένα.
Δεν ζούν χουρίς σιατσιάκι τα καργκούδια
χουρίς κουπρά δε ζούν τα καρδαμούδια
κι' η Γκίμπρινα δε ζάει χουρίς τα χιόνια
Του Μπίντικλι χουρίς να βγάν'(ει) πιπόνια
Δε ζάει χουρίς γκατζιόλια του Σουφλί μας
κι δίχους κουκουλόσκατα η αυλή μας
τα γκζάνια είνι ούλα γκουλαφ'σ'μένα
κι γω μπιλέμ μπαϊλτσα για τη σένα.

ΣΚΩΠΤΙΚΑ ΠΑΡΩΝΥΜΙΑ

Αφθονα είναι τα σκωπτικά παρωνύμια, (παρατσούκλια), που έχουν απονείμει οι Σουφλιώτες σε συμπολίτες τους.

Είτε αυτά αποδίδουν σωματικά χαρακτηριστικά ή ελαττώματα, είτε αναφέρονται σε επαγγέλματα ή συμπεριφορές, πολλές φορές επικράτησαν των επιθέτων και οι κάτοχοι τους έγιναν πιο γνωστοί με αυτά παρά με τα επώνυμά τους. Τα περισσότερα ανάγονται στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.

Ιδού μερικά:

Γκιτζές = Νυκτόβιος, βραδινός. Έτσι είχε αποκληθεί ο παππούς Νικόλαος Κουτσούλας γιατί έβγαζε τα ζώα του για βοσκή πριν ξημερώσει. Και τα έφερνε στο μαντρί μετά το βασίλεμα του ήλιου.

Ζόγγους= Ζόγγους λέγεται ο ήχος που βγάζει ο μακρύς σωλήνας της γκαϊντας απ'όπου εξέρχεται ο παραπανίσσιος αέρας όταν αυτή φουσκώνει. Ο ήχος αυτός ακούγεται σαν ζοόογκ. Την ονομασία αυτή την πήρε ο Παναγιώτης Τσιακίρης από τα μέλη της παρέας του διότι έκανε αυτό τον ήχο, (κάτι σαν το ισοκράτημα των ψαλτάδων), όταν έκαναν καντάδες στις κοπέλες τους. Το παρατσούκλι αυτό έμεινε και στους απογόνους του.

Κατσιβίλους = Τσιγγάνος, γύφτος. Παρατσούκλι που πήρε ο Παναγιώτης Δεμερτζής, ο οποίος κατασκεύαζε τα σίδερα για τους τροχούς των αραμπάδων. Ήταν δηλαδή σιδεράς κάνοντας εργασία στην οποία διακρίνονταν οι γύφτοι. Άλλωστε και το επώνυμο Δεμερτζής μεταφράζεται σε σιδεράς. Τα παρατσούκλι αυτό το είχαν πολλοί απόγονοί του.

Μπουζάτους= (Άσπρος σαν το μπούζι (τον πάγο). Έτσι είχε αποκληθεί σκωπτικά ο Θεόδωρος Σέντερης που ήταν μελαψός. Και τα παιδιά του τα έλεγαν μπουζατούδια.

Μπουζιούνας= Αυτός που έχει γυαλιστερή φαλάκρα. Έτσι είχε αποκληθεί ο Παναγιώτης Γλύστρας από τη γυαλιστερή φαλάκρα του.

Μπούσιους= Έτσι λέγονταν ο Χαράλαμπος (Λαμπουδ'ς) Τσιαλίκης επειδή αγόρευε σαν τον πολιτικό Γέωργιο Μπούσιο, βουλευτή και συνεργάτη του Ίωνα Δραγούμη.

Τσιαρναγκόρας= Αποκλήθηκε έτσι ο Σταμάτης Πολυμερούδης, στη δεκαετία του 1900, γιατί ήταν γερός στο χαρτοπαίγνιο, όπως γερός ήταν στην υγεία του ο τότε βασιλιάς του Μαυροβουνίου, (Τσέρνα Γκόρα), Νικόλαος Α΄ ή Νικήτας.

Τσιουλάκ'ς= (Κουλοχέρης). Παρατσούκλι που δόθηκε στον Ευάγγελο Τσιακίρη (γιό του Ζόγγου) που είχε κομμένα δάχτυλα.

Φράγκους= Έτσι ονομάστηκε ο Δημήτρης Λάζος γιατί ήταν ο πρώτος ράφτης που έραβε για τους άντρες ευρωπαϊκά ρούχα. (Φράγκικα).

Χατζιατζιάρ'ς= Το παρατσούκλι αυτό δόθηκε στον Αντώνιο Τσομπανούδη, γνωστό συνεταιριστή, γιατί μιλούσε σαν το Χατζιαβάτη (Χατζιατζιάρη) του θεάτρου σκιών (Καραγκιόζη).

ΛΑΪΚΟ ΣΚΩΠΤΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Άφθονα είναι τα όσα σκωπτικά έχουν ειπωθεί από απλούς ανθρώπους του Σουφλίου, λίγα όμως έχουν διασωθεί.
Παραθέτουμε μερικά δείγματα :

Το Παράπονο του μπεκρή

«Αντα μιθάει Μιξουλίας ούλ'(οι) λέτι: «Μιξουλίας πάλι σκατουμέθ'σι. Αντά μιθάει κανένας πλούσιους τότι λέτι ότι αυτός διετέλει εν ευθυμία. Γιατί;.....». Αφήγηση : Αντιγόνη Καψαλίδη-Χριστακοπούλου.

Νούς υγιής

Στο καφενείο του Γιώργου Παπαμιχαήλ, (κάτω από το σπίτι του Καψαλίδη), κάποια μέρα προπολεμικά, πίνει καφέ ένας γιατρός που στάλθηκε από Υπουργείο να ελέγξει τους υγειονομικούς σταθμούς στις Δημαρχίες. Μιλώντας με τους γέρους θαμώνες του καφενείου τους συνιστά, αν θέλουν να έχουν κοφτερό μυαλό, να τρώνε φρούτα, ψάρια και προπαντός πολλά χόρτα. Και τότε του απαντά πάππους Γράψας: «Πενήντα γιλάδια που τρών χουρτάρ' ένα γκζάν'(ι) μι μια βίτσα όπ' θέλ'(ει) τα πααίν'(ει). Α'πάνι να γιλάησ' κι μια γάτα που τρώει μάναχα κρέας. Α'πάνι ντέ !» ..... Αφήγηση: Χρήστου Καψαλίδη .

Πάλι καλά

Μέλιους, γκζιουνάρ'ς παρέα μι του Γιώργη του Σαρχός'(η)
αφού ήπιαν μπόλ'(ι)κου ρακί, σ'ένα μαγαζί κατ' στ' σόσα,
κίν'σαν για τα σπίτια τ'ς.
Ικεί κουντά στ' Χατζηκώστα του μπακάλ'(ι)κου, σι
μιας μουράς τουν ίσκιου, ίδγιαν καταής, ένα στρόγγλου
πράμα θάν μουσταλευριά.
Του δουκιμάζ'(ει) Μέλιους μι του δάχλου, αναγούλιασι
Κι το φτ'(υ)σι.
Του δουκιμάζ'(ει) κι Γιώργη Σαρχός, του φτάει κι' αυτός
κι μαλών'(ει) τουν Μέλιου.
«Τφού, τφού, ρε ντιβανέ τ'(ι)ς βουϊνιές μ'έβαλις
κι' έγλυψα;»
«Πάλι καλά ρε Γιώργη π'(ου) δεν τα πάτσαμι κι δε
λέρουσαμι του δρόμου». Αφήγηση: Χρήστου Καψαλίδη.

Το Τηλεγράφημα

Πάππους Ντούρβας, αφού ξιαπόστειλι τ'(η) γναίκατ' στ'(η) Σαλουνίκ'(η), σε μια βδουμάδα πήρι τηλεγράφημα ότι γυρνάει κι να πάει στου σταθμό να την καίτηράει. Να πάρ' μαζί τ' κι του γκάτζιου για να φουρτώσ'(ει) τ'α τ'ράματα τ'ς. (κείνου τουν κιρό δεν είχαν ταξί).

Ανέβ'κι πάππους Ντούρβας στου γκάτζιου τ' κι πάεινι να την πάρ'. Στρίβουντας για του σταθμό μια γκατζιόλα απ' βουσκούσι, θαν ίδγει του γκάτζιου, αρχίν'σι να ξιρουματσιαλλιότι. Στρίβ(ει) γκάτζιους να πάει κουντά τ'ς κι πάππους Ντούρβας τ'λέει: «Σιγά ρε.. Σύ πήρις του τηλεγράφημα για γώ;». Αφήγηση: Βαγγέλη Λογαρά.

Λαϊκή Φιλοσοφία

Ρώτ'σαν τουν Κουτσουμίσιου, πόσου χρουνώ ήταν κι εκείνους τ'ς αποκρίθ'κι:

«Κατσίκις ζομ ξέρου πόσις είνι κι πόσου γάλα βγάν'(ει) καθιμιά. Κι στου πουγγί μ'ξέρου πόσις δραχμές έχου. Τα χρόνια μ' δεν τα μιπρώ γιατί κανένας δεν τα χράζιτι για να τα κλέψ'(ει)». Αφήγηση: Μιχάλη Πατέλη.

«Τι τουν κλαίς;»

Πέθανι πάππους Λίτσιους κι κάκου τ',θεία Βαγγιλούδα τουν έκλιγι. Τότι τ'(η) ρώτ'σι Πουστόλ'ς Βλασακούδ'ς:
-Θεία Βαγγιλούδα γιατί τουν κλαίς τουν πάππου; Τι τουν είχισ; Είσαстан σοϊ ;
-Όχ'(ι), πιδί μ', μι προυξηνιά μ' τουν ήφιραν- ξένους παντάξινους ήταν.
-Εμ , τότι, τι τουν κλαίς;

Αφήγηση: Γιάννη Απ. Βλασακούδη.

Φούσκis για παγουτό

Αντα ξικλάδιαζαν τα κουκούλια, κείνα τα παλιά τα χρόνια,
μάζουξι Μουτιός του τάρας' (ι) απ' τα κλαδιά, καμμιά εικουσαρά
φούσκis, κι πήγι στον παγουτατζή να πάρ' ένα κασάτου.
Κείνους έβαλι μια πλακούδα απού κάτ', έβαλι κι λίγου παγου-
το κι' ύστρα άλλ'(η) μια πλακούδα απού ψ'λά.

«Γιατί ρε θείου είναι τόσο λίγου; Αυτό είναι ντίμπιντιου άδγειου,
είπι του γκζάν'(ι)».

«Φτάν'(ει) τόσο. Φούσκis που μ' έδουσις μ' σές είναι τσίπις. Αμά
για να μη ζ'(η)λέψ'ς θαν πιδούδ' που είσι σ'έβαλι λίγου να χάψ'ς».
Σκουλνάει παγουτατζής, πααίν'(ει) στου σπίτ(ι) να ξιαπουστάσ'(ει).
Ξιφουρτών'(ει) απ' του καρότσ'(ι), ούλου φούσκis κι φιρζόνια.

«Δραχμές έφιρις ;» τον ρώτ'σι γ'ναίκα τ'.

«Όχ'(ι) ρε γ'ναίκα, κόσμους δεν έχ(ει)».

«Αμ τότε γω πως θα πάνου στου μπιζάσ'(η) να πάρου
φουστάν'(ι) ; Μι τα φιρζόνια ;».

«Μη γανιάηζ' γ'ναίκα, να ξημιρώσ'(ει) αύριου κι γλέπουμι».

Αφήγηση: Μαρίνου Ματζιάρα.

Ο Μαρίνος Ματζιάρας είναι κοινωνικός λειτουργός στο ΚΑΠΗ Σουφλίου.
Απόφοιτος του ΤΕΙ Πάτρας στο Τμήμα Κοινωνικής εργασίας με προϋπηρεσία ως
συντονιστής και επιμορφωτής σε ειδικά σεμινάρια για θέματα κοινωνική
πρόνοιας και φροντίδας. Επιμελείται τη στήλη «Σουφλιώτικα μασάλια...» στην
εφημερίδα «Τα εν Δήμω Σουφλίου» απ' όπου και το παραπάνω κείμενο.

ΛΟΓΙΑ ΣΚΩΠΤΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

Εκτός όμως από τα όσα σκωπτικά άφησε η λαϊκή παράδοση υπάρχουν και κείμενα που γράφθηκαν από Σουφλιώτες λόγιους, όπως και από άλλους Θρακιώτες άλλωστε, διάφορων εποχών με χρήση του τοπικού γλωσσικού ιδιώματος, αυτά δε σε διάφορες περιστάσεις και συνήθως σε ψυχαγωγικές συγκεντρώσεις.

Οι παλιότεροι Σουφλιώτες φαίνεται πως είχαν επηρεαστεί από τις εγκύκλιες σπουδές τους που έπαιρναν τότε, (τέλη του 19^{ου} και αρχές του 20^{ου} αιώνα), στο ξακουστό ελληνικό Γυμνάσιο της Αδριανούπολης.

Η Αδριανούπολη διατηρούσε αξιόλογα σχολεία σε όλο το διάστημα της Τουρκοκρατίας. Ιδιαίτερα από τελευταίο τέταρτο του 19^{ου} αιώνα διέθετε το περίφημο Γυμνάσιό της (καθώς και το Ζάππειο Παρθεναγωγείο), από το 1885. Από τα δύο αυτά σχολεία αποφοίτησαν εκατοντάδες νέοι Θρακιώτες και Θρακιώτισσες, πολλοί δε και πολλές από αυτούς υπηρέτησαν ως δάσκαλοι σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα, την τότε Ευρωπαϊκή Τουρκία. Σ' αυτούς συμπεριλαμβάνονται και πολλοί Σουφλιώτες.

Έτσι η Αδριανούπολη, ήταν το μεγάλο πνευματικό κέντρο της περιοχής μας το οποίο σκόρπιζε την πνευματική του ακτινοβολία σε όλη τη νότια Θράκη.

Εκεί στην Αδριανούπολη, στις διάφορες ψυχαγωγικές συγκεντρώσεις (βεγγέρες) απαγγέλλονταν και διάφορα σατιρικά κείμενα γραμμένα στην τοπική γλώσσα. Το γνωστότερο από αυτά, που όπως φαίνεται άσκησε επίδραση και στους Σουφλιώτες λόγιους είναι ο «Τρωϊκός Πόλεμος». Κατά τον Ορεσπιαδίτη δάσκαλο Νικόλαο Βαμβακόπουλο, το κείμενο αυτό έχει γραφεί από τους Αδριανουπολίτες λόγιους Π. Αξιώτη, Γ. Λαμπουσιάδη και Δ. Φλωρά και διαβάζονταν στις διασκεδάσεις των ευηπολήπτων οικογενειών της Αδριανούπολης. Η γλώσσα του είναι αυτή που μιλιούνταν στο καθαρό ελληνικό προάστειο Ιλδιδίμιο (Γιλδιδίμ.) «Θρακικά» σειρά Β' τ. 4 σελ. 124).

Ο ΤΡΩΪΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Έναν κινό κι' ένα ζαμάν'(ι) ήταν ένας μπαμπάτσ'(ι)κους κι
καλός βασιλιάς, που τουν έλιγαν Μινέγαλου κι τ'(η) γ'ναίκα τ' Ιλένκου.
Αμά ντουινιά γκιουζελί Ιλένκου ήταν ά α α α !..
Τουν αδερφό τ' τουν έλιγαν Αγαμένου κι' αυτός μπαμπατζιάνκους βασιλιάς ήταν.
Μια μέρα ντράν ντράν χ'πούν πουρτάρης στ' Μινέγαλου του σπιτ'(ι).
Κείνους 'που μέσα ρουτάει: « Κίμ ό ;» («Ποιός είσι του λόου σ' ;»).
«Η Πάρης είμι, τ' Πρίαμου του τσιουτζιουκλάρ» .
Πλάληξι Μινέγαλους κι' άνοιξι την πόρτα.
«Ω ! καλουσουρίστι μπε Πάρη. Του λόους είσι μπε γιολντασήμ;
Ουρίστι μέσα» .
Τουν πήρι απ' του χέρ' κι πήγαν ίσια στου μουσαφίρ οντασί, τουν
καλό τουν ουντά μι τα δυό τα σίντρία.
«Ε. 'πως είσι μπε ουλού μ', τι κάμνουν στου σπιτ'(ι), μπαμπά σ'
νινέ σ', τα καρντάσια σ'(ου) ;». Τουν ρουτάει Μινέγαλους.
«Δόξα του θιό ούλιτσικς καλά είμιστι», λέει κείνους.
Μινέγαλους τουν έδουσι τσιγάρου, κι' ύστιρα λέει στ'(η) γ'ναίκα τ'
τ'(η) γκιουζελί μ' Ιλένκου.
«Γκιουζελί μ' Ιλένκου, άίντι γλήουρα να μας φέρ'ς δυό ρακιά».
Η Γκιουζελίμ Ιλένκου πιτίκ-πιτίκ μι τα γκαλιτσούδια τ'ς έφρι του
δίσκου μι τα ρακιά κι τσιουρλιού-τσιουρλού μιζέδης μαζί κι' είπι. «Ουρίστι».
Η Μινέγαλους γιόμ'σι τα πουτήρια κι' «Άειντι χαίρ ολσούν» είπι
κι' αρχίν'σαν να πίνουν.
Ήπιαν ένα τσ'(ι)κου, κόμα ένατσ'(ι)κου, του ρακί σ'ώθ'κι κι Μινέγαλους
τσιακίρ κέφ'(ι) ήν'κι.
«Γκιουζελί μ' Ιλένκου φέρι μας κι'άλλου ρακί» είπι.
Ιλένκου πάλι πιτίκ-πιτίκ μι τα γκαλιτσούδια τ'ς κι μι του δίσκου
έφρι κι'άλλου ρακί κι' άλλης μιζέδης.
Άμα η Πάρης ούλου τσιακμάκια τα μάτια τ', ούλου τσιακμάκια
έριχνι στ'(η) Γκιουζελί μ' Ιλένκου που την καλουφαίνουσαν κι κείναν:
Μιζέδης όριξ'(η) τ'ς άνοιξαν κι' ήπιαν ένατσκου, 'κόμα ένατσκου 'κόμα
ένατσκου όσου που η Μινέγαλους ήνκι τάπα. Τότι η Πάρης ήβρι
αραλίκ(ι) κι λέει στ'ν Ιλένκου.
«Αμάν κουζούμ γκιουζελί μ' Ιλένκου πουλύ σι' αγαπώ».
Κείν'(η) λόου δεν είπι, μον' καρδούλα τ'ς χ'πούσι θάν του νταούλ'(ι).
Η Πάρης τότι βήκι όξου, φώναξι τέσσιρις τουλουμπατζίδης μι τα κόκκινα
τα ζ'νάρια κι καβράτσαν τ'(η) Γκιουζελί μ' Ιλένκου κι έφκαν.
Του προυϊ κουντά σαμπαά καρσί Μινέγαλους ζύπνισι.
«Ιλένκου» , φώναξι, «Ιλένκου μπέ, πού είσι ;» .
Ιδώ Ιλένκου, ικεί Ιλένκου, Ιλένκου γιόκ.
«Βάϊ, βάϊ, βάϊ κιουπτεκογλου» είπι. «Γκάλιμπα κείνους μεντε
μπούρ'ς Πάρης θα καβράτσι τ'(η) Γκιουζελί μ' Ιλένκου κι' έφκι».
Η Μινέγαλους πिरσό θύμουσι. Έβαλι τα γιμινιά τ' κι' ίσια τράβηξι
ένα τηλιγράφ'(ι) στουν αδερφό τ' τουν Αγαμένου.
«Εϊ γιολντασή μ'», τουν λέει. «Ήρι γιαλαμπούκ Πάρης στου

μουσαφιρλίκ'(ι) κι μπέρ μπόκ γιμίσι. Σήμερα σαμπαά καρσί, έκλιψι τ'(η) Γκιουζελί μ' Ιλένκου κι' έφκι. Έστειλα ανθρώπ'(οι) αμά δεν μπόρ'σαν να τουν τσακώσουν. Κοίταξι τώρα τι θα κάμουμι». Τότι Αγαμένους πούταν μπαμπατζιάνκους βασιλιάς, φώναξι τ'ς μπουραζανάδισ, έβαλαν τα μπουραζάνια να λαλούν, κι να φουνάζουν ούλνους να έρθουν στου μιζλίς'(ι). Έρπι μαζί μι του Μινέγαλου κι μπαμπάτσ'(ι)κους φιλόσοφους Νέστουρας κι βασιλιάδισ, Ντυσσέας, Χιλλέας κι' άλλ'(οι) ένα μπιλιούκ'(ι).

«Εί αρατλίκ'δισ» είπι τότι η Αγαμένους. «Θα σας πώ ένα πράμα που δεν λείπι. Η γιαλαμπούκ Πάρης πήγι στ' Μινέγαλου του σπít'(ι). ουρίστι τουν είπαν, μουσαφιρλίκ'(ι) τουν έκαμαν, ρακί τουν κέρασαν κι κείνους σόρμααντάν σαμπαά καρσί που κ'(οι)μούνταν Μινέγαλους, καβράτσι τ'(η) Γκιουζελί μ' Ιλένκου κι' έφκι».

«Τι λές μπέ;» ρουτάει η Ντυσσέας. «Έκλιψι τη ντιουνιάγκιουζελί την Ιλένκου; Βάϊ κιουπόγλου, βάϊ τουν άτιμου, βάϊ τουν κираτά, τουν κιρχάνατζη, τουν πεζεβέγκ'(η), τουν άτιμου. Γώ κείνουν νταμκά θα τουν βάλου κι κείνουν κι ούλου του σόι τ'».

«Σύ λίγα να χουρατεύ'ς, αφού ιγώ ιδώ είμι», είπι η Χιλλέας.

«Σι σένα λόους δεν πέφτ'(ει) μπέ. Η Αγαμένους δικόζουμ πρώτους αρκαντάης είνι», είπι η Ντυσσέας.

Η Χιλλέας θύμουσι.

«Χόλα μ'σύ, είπα, να μουλών'ς, αφού ιγώ ιδώ είμι».

«Σύ να μουλών'ς μπέ», τουν λέει η Ντυσσέας κι σ'(η)κώθκι ουλόρτους.

Τότι η Χιλλέας αγρίψι κι τράβηξι του μα(χ)αίρ'.

«Σύ μένα του ταρικάτ'(ι) μη μι κάμ'ς γιατί μπέν ντινινί..» κι ρίχ'κι απάνου τ'.

Τότι η Νέστουρας, μπαμπάτσ'(ι)κους φιλόσοφους, χώθ'κι στ'(η) μέσ'(η) κι είπι:

«Αμπέ ντρουπή είνι, δυό κουτζιά μ' βασιλιάδισ να μαλώνουν κι μα(χ)αίρ' να τραβούν. Τ'άκ'σαμι αυτά που είπι Αγαμένους. Πουλύ μασκαραλίκ'(ι) είν'κι σι ούλου του βασίλειου. Αμά δεν είνι ανάγκ(η) να μαλών'τι. Ου ένας κι' ου άλλους είπιτι του κουντό σας, άκ'στι τώρα να πω κι γω του θ'κό μ' του μακρύ».

Κι έβγαλι ένα λόου που ούλιτσικισ έκλαψαν θα μικρά πιδιά.

«Αν είσι ναμουσλούδισ βασιλιάδισ», είπι Νέστουρας, «πρέπ'(ει) ούλ'(οι) μας, αγαπημέν'(οι), να πάμι να πάρουμι πίσου τ'(η) γκιουζελί μ' Ιλένκου απ' τα χέρια τ' γιαλαμπούκ Πάρη κι φουτιά να βάλουμι στου βασίλειου τ'».

Έσπιρα παμπόρια-μαμπόρια ητοίμασαν, ασκέρια-μασκέρια έμασαν, κι' έστ'(ι) αρχίνηψι ένας τρανός πόλιμους που δέκα χρόνια βάσταξι κι πιρσός κόσμους σκουτώθ'κι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΨΑΛΙΔΗΣ

Ο Γεώργιος Καψαλίδης γεννήθηκε στο Σουφλί το 1886 και τελείωσε το Ελληνικό Γυμνάσιο της Αδριανούπολης, όπου επηρεάστηκε η ελληνομάθεια του και η, εν γένει, πολιτιστική του ταυτότητα. Με το απολυτήριο του Γυμνασίου ως εφόδιό του, υπηρέτησε ως δάσκαλος σε χωριά της Μακεδονίας. Το καλοκαίρι του 1916 υπηρετώντας ως στρατιώτης στην Αν. Μακεδονία βρέθηκε αιχμάλωτος των Γερμανών κατά την εισβολή τους στην Ελλάδα, κι' έζησε μ' αυτή την ιδιότητα για δύομισυ χρόνια στη Γερμανία όπου και μυήθηκε στην κλασική μουσική. Από το 1920 υπηρέτησε ως Γραμματέας στον Δήμο Σουφλίου όπου έδωσε τον καλύτερο εαυτό του στην εξυπηρέτηση των συμπολιτών του.

Πήρε μέρος στην πολιτιστική κίνηση του Σουφλίου και υποστήριξε κάθε ανώτερη πολιτιστική προσπάθεια και ιδιαίτερα στον τομέα της μουσικής.

Τα τελευταία χρόνια τα έζησε στην Αθήνα νοσταλγώντας τη γενέτειρά του όπου καθημερινά ταξίδευε νοερά μέχρι το 1975 που άφησε τον μάταιο κόσμο μας.

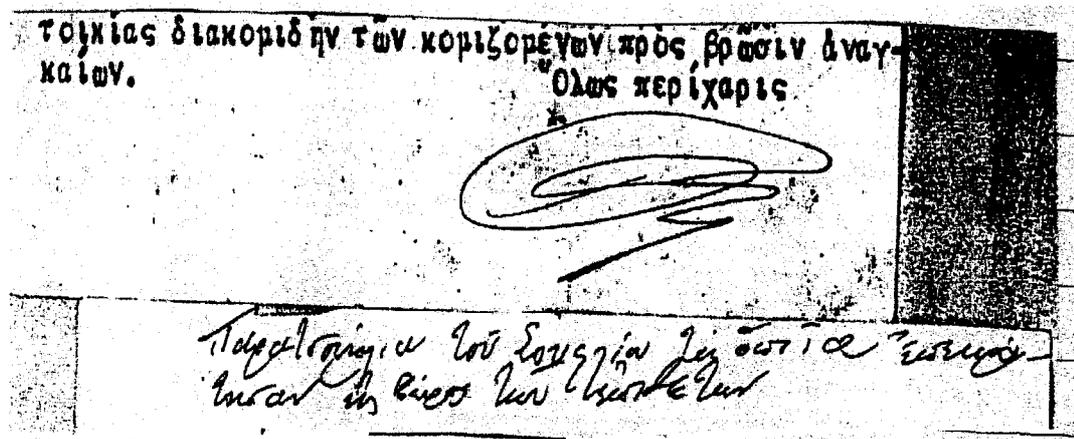
Διαπνέονταν από αγάπη για τον πολιτισμό του τόπου του πράγμα που κληρονόμησε και στα παιδιά του. Καρπός της δραστηριότητάς του είναι και το περίφημο ποίημά του «Μια τρανή χαρά» που το έγραψε σε μια μέρα παραθερισμού στο Μοναστήρι της Δαδιάς το καλοκαίρι του 1908 και αποδίδει μέρος από τα έθιμα του γάμου όπως τελούνταν μέχρι τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο (1940).

Μια τρανή χαρά

Ακσι μια τρανή χαρά
προυχτές απ' γίνκι τ'ν Απουκρά.
Σιακεί χαμπλά στ'(η) Γιλαδαρα
Πίσου απ' του σπίτ'(ι) τ' Αντρά,
δεν 'νει τ' Λιά αμπουρά,
π'εκ(ει) που την τρανή τ'(η) μουρά,
πούνι τώρα αϊλλιά ξηρά
κι' αναφιλέ τ'ς βάνουν κουπρά,
κι την τ'λίγουν μι φυλουρά;
Έπιανι αυτή χαρά
κι πάϊνι ως την καρά
που είνι ικεί στ' Σαρανταγκρά.
Θάμαξαν ούλ'(οι) μι τ'(η) χαρά
κι' είπαν «Τι είνι τούτου....Μπράσα !...»
Συμπιθέρ' καμιά δικαρά
προυσκαλμέν(οι) 'που τ'ς νύφ'ς τ'(η) μιρά
κάθουνταν αρά-αρά

σι μια ψάθα φαρδά
 εκουφταν τζάφτις, έτρουαν σπόρια
 κι καϊτιρούσαν τ'(η) χαρά.
 Είχαν μπρουστά τ'ς ντουρούκ'(ι) του παγούρ'
 ιλιές σ' ένα πνάκ'(ι), μια μ'σούρα λαχαρμιά
 τσούτσικς καμπόσις μια σκ' τέλα σταφλαρμιά.
 Είχαν αρσιάτια, τυρί, λιμπλιμππούδια,
 είχαν ριπάνια είχαν μιζέδις
 σιουτζιούκα ξηρά, πράσα, λαγκίιπις
 σκόρδα, κρουμύδια κι άλλα πουλλά
 Μι τ'ς τσιαλμάτις παππέοι
 κατσουφιασμέν'(οι) κείθε μιρά
 θ'μούνταν τα νιάτα τ'ς
 πουσ'(ι)πούρζαν τα θ'κά τ'ς
 γκασγκαλούσαν του χώμα
 μουλουγούσαν πως πάειναν
 τα βράδουα στ'ς γιακλές τ'ς
 κι' αλλ'(οι) νταγιαντ'ζμέν'(οι)
 σι μια καβάκα ξηρά
 τίναζαν τ'ς λουλάδις τ'ς
 τραβούσαν νιφέ
 κι καϊτιρούσαν τ'(η) χαρά
 Του μαντ'λούδ' σκαλουμένου στ'(η) μουρά
 πούταν στ'ν αυλή κείθι μιρά
 πουρπουλίζουσαν απ' του βουρρά
 κι καϊτιρούσι κι' αυτό τ'(η) χαρά.
 Ρόπτουτσι ακούσ'κι, σώπατι για!
 'ερθουντι θάμα τ'(ι) έρ'τι χαρά.
 Μπάμ, μπούμ, φουνές κακό 'που μακρά
 «έ ! έ ! ίχουχου, συμπιθέρ' πού είστι για !»
 Να τα λαλήματα, ήρθι χαρά!
 Να του μπαργιάκ'(ι), μ' ένα ροΐδου μπαμπάτσ'(ι)κου
 πατλάκις, σταφίδις, σι μια μπλάνα μακρά
 κίσκίβράκ χουφτουμέν'(η) καλαμίδα γιρά
 κι τα γκζάνια αλλαγμένα
 μι τα τέλια στουλ'σμένα
 γιγίμ στην κουπρά.
 Να Πουρτσουλίας, Ζάχους κι Ρέντας
 να γκζαναριό, νταήδις, παππέοι
 γ'ναίικις, κουρίτσις, κουσμούρα, φουνές
 τ' νύφ(η) για να πάρουν
 να κι γαμπρός μι κινούργιου βρακί
 μουσκουμύρζι μπακάμ'(ι)
 μι τρανό τσιουτσιουβίκ'(ι)
 Δίπλα τ' κι μπράτ'(ι)μους
 μι μια ματζίρκ'(η) πιπιρά

σκαλουμέν'(η) στην τσιουμπούκα τ'
 κι' ούλα αυτά για τ'(η) χαρά.
 Άξαφνα σ'(η)κώθηκαν ούλ'(οι) στου πουδάρ'
 τα λαλήματα πήραν τουν «Εϊ Γκαζηλέρ».
 «Στέκατι μουρή νύφ'(η) προυσκνάει
 Νύφ'(η) θα φανεί βήκι απ' του κιλάρ'».
 Μαύρου φίδ' μας έφαϊ ρε πιδιά!
 Κρίμα στα έξουδα, κρίμα στ'(η) χαρά !.
 Νύφ'(η) ήταν μια φουβιρά !..,
 μπάτσαρους σουστός μι μια μύτ'(η) σουγλιρά
 θάν ουραχτσίδ' κ'(η) παλαμαρά !..
 Στόμα μπάμπάτσ'(ι)κου μια σπουρά
 μπέτ'(ι)κου τίπουτα θαν κιούπα χουντρά
 αρκ'δίσιου πιρπάτ'(η)μα αρά-αρά
 μυρ'ζι πούθι πιρνούσι σουστή βρουμουκαρά !..
 Πρικνιάρου, βλουγιάρου θαν ξ'(υ)μέν'(η) σκιουμπιά
 γιλούσι θα σισκίνου, σουστή μπουκουρέτσου.
 Αχ! Κρίμα στ'(η) χαρά.
 Ρουτούσι ένας γιάλλους
 έφτασαν άτζιαπα καμμιά δικαρά,
 πούλια ! Τι λές ρέ, τι δικαρά
 αυτή χαρά τ' βήκι πουλύ αρμυρά.

Υπογραφή και αυτόγραφο του Γεωργίου Καφαλίδη.

ΚΩΣΤΑΣ ΒΟΓΙΑΤΖΗΣ

Ο Κώστας Βογιατζής γεννήθηκε το 1917 στη Δράμα όπου είχαν καταφύγει ως πρόσφυγες οι Σουφλιώτες γονείς του μετά την κατάληψη της Θράκης από τους Βουλγάρους και τον διωγμό των Ελλήνων το 1913.

Από μικρό παιδί έζησε μέσα σε ατμόσφαιρα γεμάτη με μουσική και καλλιτεχνική δημιουργία.

Μετά την αποφοίτησή του από το Γυμνάσιο Σουφλίου, σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία της Αλεξανδρούπολης, και στο εθνικό Ωδείο απ' όπου αποφοίτησε με άριστα. Είναι αυτός που συνεχίζοντας την μουσική παράδοση στο Σουφλί το έκανε γνωστό Πανελλήνια και έξω από τα σύνορα με τη μουσική του δραστηριότητα, παράλληλα με το διδακτικό του έργο, κυρίως σε Δημοτικά Σχολεία του Σουφλίου.

Ανέβασε μουσικά έργα, δημιούργησε χορωδίες και συγκροτήματα. Με το μουσικό του συγκρότημα από παιδιά του Σουφλίου περιόδευσε θριαμβευτικά για -3- μήνες το 1962 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και στον Καναδά. Πρόβαλε κυρίως την μουσική παράδοση, τα δημοτικά τραγούδια και την τοπική γλώσσα στην οποία έγραψε και το ποίημά του «Το Γκιρλουτί» (περισσότερο γνωστό ως «Γκιουρουλί = Σαματάς, φασαρία). Το παρουσίασε σε κάποιο Apres-midi (= απογευματινό πάρτυ) το 1935. Τη μουσική του δραστηριότητα τη συνέχισε στην Καλλιθέα Αθηνών όπου και άφησε τη ζωή το 2003.

Του Γκιουρουλί

Δυο γκζάνια απ' του Γυμνασίου
μπουλάστ'σαν να μαλώνουν.
«Ρέ σύ σιαπάλ'(η) γής γυρνάει
γύρου απ' τον ήλιου σ' λέου»
φανάζ'(ει) μικρούτσ'(ι)κους μ'ένα χιζ'(ι).
«Κουσμουραφία θα μας μάθ'ς» ;
φανάζ'(ει) μπαμπάτσ'(ι)κους (αβανάακ'ς)
«χαϊβάν'(ι) ξιπατουμένου....
Γής απ'τουν τόπου τ'ς σ' λέου γώ
καμνιά φ'ρα δε γυρίζ'(ει)».
Τα γκζάνια απ' του Γυμνασίου
ανάφτουν κι κουρώνουν.
Γένιτι γκιουρουλί ντεμέκ!
Πιρνούσι ένας μισ'μένους
κι πάγινι...σαντέκ-μαντέκ
Κουσιάζουν τον τσακώνουν
ντιβίρτσι κείνους τα πλιατσκών'(ει)
σ'(η)κώνουντι κι τουν σ'(η)κώνουν.
Τα πουρτσαλάει, τουν πουρτσαλούν

κι' ύστια κάϊαρ, τουν ρουτούν.
«Για πέ μας κύρ Κρασάκου,
απ'έχ(ει)ς κι κούτρα πιο ξυπνή
κι χρόνια πιασμένα
γύρου απ' την ποιόν γυρνάει η γή» ;
-«Γι' αυτά τσακώθ'κιτι; Γι' αυτά
κι δεν του ξέρ'τι βρέ κουτά ;
Να, γύουρου απ' τι..μένα !..»

Κώστα Βογιατζή
του γυρηλατίου
(100 αρζές-midi 1935)
Δυό γυφίλια απ' τον Γυμνασίον
κώσταβιβατ να μαρμώσουν.
- Γι' αυτά τσακώθ'κιτι; - Γι' αυτά.
- Κι δεν του ξέρ'τι βρέ κουτά ;
Να, γύουρου απ' τι..μένα !..
Ⓢ

Αυτόγραφο και μονογραφή του Κώστα Βογιατζή

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ

Ο Αριστείδης Χριστοφόρου (Αριστές) γεννήθηκε το 1928 στο Σουφλί όπου και έκαμε τις εγκύκλιες σπουδές του . Υπηρέτησε στον Δήμο Σουφλίου από την εισαγωγική θέση, μετά ως ληξιαρχος κι' έφτασε στη θέση του Διευθυντή, απ' όπου και συνταξιοδοτήθηκε. Πήρε ενεργό μέρος στην πολιτιστική ζωή του Σουφλίου και διαδέχθηκε τον Κώστα Βογιατζή ως επικεφαλής της φιλαρμονικής του Δήμου. Παράλληλα ασχολήθηκε με τη μελέτη και προβολή της σουφλιώτικης γλώσσας καταρτίζοντας και σχετικό λεξιλόγιο κι' έγραψε πολλά ευτράπελα κείμενα. Απεβίωσε το 1991.

Από τα κείμενα του παρατίθενται παρακάτω δύο:

Η ΜΟΙΡΑΣΙΑ ΚΙ ΤΟΥ ΓΙΝΟΥΡΟΥ (Η Μοιρασιά και το όνειρο)

«Έκατι πιδιάμ' τώρα στα γηρατειά μ'
μη δε μ' φτάσουν μέρις ζουμ'που τ'ν ανημπουριά μ'
να σας τα μοιράσου ούλα τα έχια μ'
ούλα τα βιάτα μ' κι' ούλα τα καλά μ' .
Ούλα τα χουράφια μ', κι τα μακίρνά κι τα κουντ'νά
θ'κά σας είνι μάτια μ', τ' Πουνιώτ'(η), τ'ς Μουλιώς κι τ' Αρχουντά
Δεν κάμνου νιέτ'(ι) για του γιουρτούδ' νέ για τουν τσικματζούδ' .
Τούτα για θ' απουμείνου στ'(η) μπάμπου μ'
να λέει μια μέρα: «Σπουλλάτ'(η) στουν πάππου μ'
μ'άφ'σι κι μένα ένα παράκρ'
όσου για τ'ς Παναγιάς του δάκρ'
μπάρι μ' στ'(η) γκάβια μ' είμι ρουκουμέν'(η)
κι δε μ' έχ'(ει) κόσμους ριγμέν'(η)».
Αϊντι πιδιάμ τ'ν ηυχή μ' νάχτιν
π'τι μένα κάρ χαίρ δεν έχ'(ει)
σεις τώρα μουνιασμέν'(οι) νάστιν
τρανό να φκιάστι του θ' κό μ' του έχ'(ει)».
Θάν τσιπλέντσαν τσιάκ του κιντί
βάϊσι πάππου (καημέν'(η) ψ'χ(ή),
στου σίντιρ να γιμπιλντίσ'(ει)
πούχι μπάμπου τ' ντουουσντίσ'(ει).
Μέρσα μ'τουν κάπτσι για καλά
βάϊσι νήλιους κάτα καλά
καϊτέρ μπάμπου να ξυπνήσ'(ει)
μ' κείνους είχι γιρλιστίσ'(ει).
Τουν ντουκούντσι μι τ' αδράχτ(ι)
μι του ουσούλ(ι), μι του ουσούλ(ι) πίσου στ' ράχ' τ' .
«Σιούκου πάππου τάσφου καράρ'

κι νύχτα νάταν είνι ζαράρ'.».
«Άφ'σι άνταμ ασηρίδ'κου ήταν τούτου που ίδγια
μέσα στου βαθύ του γύπνου».
«Τι ίδγις πάππου» ;
«Χμ ! τουν θ'μάσι τουν πάππου του Σαράντ'(η)»;
«Ε !»
«Ήταν ντ'(υ)μένους μι γ'νικίσια ρούχα
πουδημένους μι παντόφλια μούτς(ι)κα
μπουρμπουλ'σμένους μ'ένα γιασμά
είχι στ'ράχ' τ' έναν τουρβά
μι καΐσια τουρφαντά.
Στάθ'κι καρσί μ' θάν ξιπλατζμένους
στην πατηρίτσα τ' νταϊάντζμένους
να πάρ' του σουλούκ' τ' η καημένους
κι' έκαμνι θα λουλουπαρμένους».
«Τι μοιρασιά τζιάνουμ ήταν τούτ'(η);
σένα δε σι' απόμνι ούτι σουγούτ'(ι)
στ'(η) μπάμπους κι στα πιδιά σ' τάδουσις ούλα
σύ δεν κάππσις ούτι τσκαλούδα».
Κείν'(η) τ'ν ώρα συ μι ντουκούντσις
κι του γείνουρου του ξινόμ'σις.
Ά! Τώρα, φκιάσι τουν τσιουρβάμ'
να ξυπλήνου του γιαλαμά μ'

ΕΝΑ ΚΙΝΤΙ ΣΙ ΜΝΙΑ ΑΥΛΗ (Ένα απόγευμα σε μια αυλή)

Ένα κιντί για μαχαλά μαζώχκαν τα κουρτσούδια
μεσ' στ'ς αντασίνας τ'ς την αυλή πώχ(ει) δέντρα κι λουλούδια.
Πήγανι σύκα για να φάν κι μαχαλά να κάμουν
τζάφτις-μασάλια για να πούν, να παίξουν να γιλάσουν.
Ζάλαχου σιούκουσαν πουλύ. Τα χάχανα που είχαν
σιούκουσαν ούλου του Σουφλί, ξισήκουσαν τουν κόσμου.
Ακούσ'(τη)καν ως του Ντέκιοϊ, τζιαβαλιασμός μιγάλους
κι του πολύ του γκιουρουλί ως του Κιουπλί νταϊάντσι.
Μπάμπου μέσ' στ'(η) γκάβια τ'ς ζάρουνι κι δεν παραμουρούσι,
σέρνονταν θάματ'(ι) π' τ' θιρμασιά θάματ'(ι) τ' αυγά κλουσούσι.
Βούιζαν τ' αφτιά τ'ς π' του ζάλαχου μπαϊλτσι τσιτσικώθ'κι
μα' κόμα έκαμνι καργιάτ'(ι) να τα μαλώσ'(ει) δεν κίτζι.
Κι κείνα θα γιαναντίνά μπαγίρτζαν βουρλουτζ'μένα
απ'δούσαν, τζιαβαλιάζονταν θαν π'λιά λουλουπαρμένα
Κι' ανάμισα στα χάχανα κι μπούχανα που είχαν
του γνώρου έδουσι μπουμπάς ' που τ'ν αμπουρά αντα βήχ'σι
«Θάματ'(ι) ακούσκι ρόπουτους, σώπατι! Για να δγιούμι.

Μπουμπάς ζουμ έρθ'τι θάματος, τάχατις τι χαλεύει ;»
 Σώπασαν ούλα, μούλουξαν θαν ήρθι κουρκουντάβας
 μαζώχ'καν μεσ' στα καύκαλα τ' ς, ζάρουσαν θα μαντιάκια.
 Γκατζουφιασμένους ντιούντιους ζουμ σέβ'κι σ'ν αυλή θα μπόντους
 «Καλώς τα τα π'λακούδια μου καλώς τα τα μπιλμπίλια μ'
 μι πχιό νιέτ'(ι) μαζώχκητι κι' άτζιαπα καρκαλιώστι ;»
 «Θεία Μουλιώ μας έταξι πόψι να μας κιράσει
 τα λιμπισμένα σύκα σας, πούνει θα μπαμπαλιόρις».
 Άλλου δε χάλιψι ν' ακούσ'(ει) θάματ'(ι) τουν τσιούμσι στρέκλους
 σαλντάει καρσί σι μια συκιά μπουλάσ'τσι να μαζώνει.
 Τρείς ήταν ούλις οι συκίες ζιγκίν- ζιγκίν γιουμάτις
 μπαμπάτσ'(ι)κα σύκα είχανι θυμιλιουμένες ζιούπις.
 Τσίπ τσιβιρέ τις έφρι να πάρ'(ει) τα γινουμένα
 να πάρει ζιούπις μαλακές κι τα πουλύ φτασμένα.
 Γκιρντίζουσαν κι ρίχνουσαν, καγκίρτζι τα κουσιάνια τ' ς
 κι τάβανι μι του ουσούλ'(ι) σε μια πλυμέν'(η) τζιαμπράνα.
 Ξιζαβρακώθκι ντίμπιντιου απ' του πουλύ του γκέρτζμα τ'.
 που δεν –που δεν σ'(υ)μαζώνουσαν να μην τα κασιουρντίσι.
 Να μην του σουρουντίζουμι κι ξ'(υ)νίζ'(ει) του λακίρντι μας,
 καφτά-καφτά γιόμ'σι του πνάκ'(ι), ντουρούκ(ι) ώς τα καονάκια τ'.
 «Έλατι σιμιρούδις ζουμ ν'ηρθήτι σεις μπιλμπίλια μ'
 μαχμόζ'(ι)κις ζιούπις χάφτι τις ως που να μπουλαντίσι».
 Κι κείνα ούλου κλούμουσαν κόσιαζαν χίντζια- χίντζια ,
 ζιούπις καππούσαν 'που του πνάκ'(ι), να φάν να ξικουπιάσουν
 Να τάβλιπις που μια μιρά. Θάματ'(ι) ήταν γκζιουνούδια
 θα λιμαγμένα 'εχαφταν ,εχαφταν κι τσιπλέντζαν.
 Η μπάμπου τα λιμπίζουσαν κι ας δέν παραμπουρούσι
 κι ντιούντιους τα καμάρουνι κι του λουλά τ' τραβούσι.
 Θεία Μουλιώ απ' του μπιρντέ αγνάντιβι που μέσα
 τάγλιπι κα τσανάσιρνι μι του τζιμπίσι'(ι) που γέν' νταν.

§ Σμριών ημερημιάς επί ΤΑΧΥ ΔΑΧ 499.370 για
 Αποστολή των Σμριών έλεη 1983. 33
 Σουφί 27-3-1984
 Γραμμάτια;

 ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΑΘ. ΧΡΗΣΤΟΦΟΡΟΥ

Αυτόγραφο και υπογραφή του Αριστείδη Χριστοφόρου

ΚΩΣΤΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ

Ο Κώστας Κυριακού γεννήθηκε το 1928 στο Σουφλί και αποφοίτησε από το εκεί Γυμνάσιο το 1948. Μπαίνοντας από μικρός στη βιοπάλη δούλεψε τα καλοκαίρια 1944-48 ως «κιραμαρτζής» (εργάτης σε κεραμοποιείο) στου πάππου του Κουσαντώ το «κιραμαργιό». Τα έτη 1949-50 εργάστηκε ως «αμιλές» (εργάτης) στη σιδηροδρομική γραμμή. Αστυνομικός από το 1950 μέχρι το 1975 που συνταξιοδοτήθηκε με το βαθμό του Μοίραρχου.

Προικισμένος με γνήσια σατιρική φλέβα έχει καταγράψει σε σουφλιώτικη γλώσσα γεγονότα της μυθολογίας που δημοσιεύτηκαν στην εφημερίδα «Φωνή των Σουφλιωτών» με τίτλο «Ραντεβού με τη Μυθολογία».

Χαρακτηριστικό το παρακάτω δείγμα :

ΡΑΝΤΕΒΟΥ ΜΕ ΤΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

Τα παραμύθια τ' πάππου τ' Κώτσιου.

ΟΥ ΚΥΚΛΟΥΠΑΣ

Σήμιρα πιδιά θα σας μουλουγήσου για τουν Κύκλουπα τουν Πουλύφημου. Αυτός λοιπόν ήταν ένας τρανός νταής γιός τ' Θιού τα' Πουσειδώνα κι τρανύτερους απού τ' ς άλλ'νούς τ' ς Κύκλουπας. Του μπόϊ τ' ήταν ασιρίδ'κου κι τα μούτρα τ' πουλύ μπέτ'(ι)κα. Είχι μια κακάναρα πουλύ μπαμπάτς(ι)κ'(η), θα νιρουκουλόκ'θα κι τα μαλλιά τ' στέκουνταν ούλου αρτσιουμένα. Είχι ούλου-ούλου ένα μάτ'(ι), θα νάταν βουϊδίσιου. Λούρα – λούρα στου στόμα τ' που ήταν θα τζιαμπράν(ι) είχι κάτ'(ι) τρίχες ούλου για φόβιου, κι άντα τ' άνοιγι έφτανι ίσια μι τά αυτιά τ'.

Πιρπατ'σιά τ' ήταν αρκδίσια κι άντά κάθουνταν για καφαλουόδ(ι) άδειαζι ίσια μι διγίό-τρείς κουπρουκόσιουρις αρσιάτια. Τα δάχτ'λατ' ήταν θάν κιρμπιντένια κι η μύτη τ' θάν του ντιξνέρ. Για να μή σας τα πουλουλουγ'ω ήταν ένας σουστός μαλλιιάδραχτους. Ζούσι όπουις λεν σι ένα μακρινό νησί κι βουσκούσι τ' ς προ-βατίνις τ' μαζί μι κατ'(ι) γκζιουνούδια που τ' τάδουσι μπουμπάς τ' γιατί τουν έμοιαζαν κι καμπόσου. Άμα δεν ήβρισκι τίπουτ' άλλου να χάψ'(ει) έτρουϊ κι τ' ς ανθρώπ'(οι).

Στα χέρια αυτουνού τ' ναμκιόρ, είπισι Τσέας αντά γυρνούσι απού την Τροία μαζί μι τ' ς αρατίκιδις τ'. Αφού τ' ς έβαλι μέσα στου σαϊά κίν'σι κάθι μέρα κι έχαφτι απού έναν-έναν.

Κίν'σαν λοιπόν να λιγουστεύουν κι τότες Τσέας που τουν έλιγαν κι Πουλυμήχανου σκέφκι να τουν φκειάσ'(ει) ένα χ'νέρ.

Τουν είπι μάξους ότι του κρασί που έφιρι απέκ'(ει) απ' λουγιουρνούσι ύστρας απ' τ'ς Τροίας τουν πόλιμου, ήταν πουλύ νόσ'(τι)μου, θα ρουσόλ'(ι), κι κάτ'(ι) τέτοια, ώσπου κείνους αφού νιρλίκουσι καλά-καλά κι ήπχει του κρασί, τουν πήρι κατά καλά ύπνους, γιατί μέσα στ'(η) αυτό ου Τσέας έβαλι αφιόν(ι) κι καναδυό ματζίρκις πιπιρόνις.

Μόλις λοιπόν είδγι Τσέας ότι Κύκλουπας κίν'σι να ρουχαλίζ'(ει) σκέφκι να τους γκαβώσ'(ει) για να θύβγ'(ει) μαζί μι τ'ς αρατίκδισ τ'. Αφού πήρι ένα κιδρουπάλουκου κι του καψάλ'(ι)σι καλά-καλά του ζαμάκουσι τσιάμπουτζιάκ στου γκαλλιαρουμένου του μάτι τ' ουπώτι κείνους κίν'σι να μπαγίρντίζ'(ει), όπουσ μπαγίρντίζουν τα γκζιούνια άντα τα σφάζουν.

Κί' αφού τουν γκάβουσι, έδισι τ'ς αρατίκδισ τ' απού χαμπλά απού τ'ς κ'λιές 'που τ'ς μαριές κι βήκαν όζου μιρά απ' του σαϊά κι ύστρα κόσιαξαν κι σέβκαν σι μια βάρκα κι' έτσ'(ι) γλύτουσαν. Όπουσ λέν πάλι, Πολύφημους τ'ς απείκασι ότι τα κατσ'(ι)μάρδουσαν κι σαβούρτσι μια μπαμπάτσ'(ι)κ'(η) πέτρα στ'(η) βάρκα, αμά δε μπασιάρτσι καντίπουτας αφού αυτή μάναχα τ'ς πουρτσάσι. Κόμα λέν ότι αυτή η πέτρα βρίσκιτι στη Μάκρη κι είνι απάνου τ'ς τ' όνουμα τ' Πουλύφημου.

Αυτά λοιπόν είχα να σας μουλουγήσου γιατι' αυτόν του μιπιλάρ'. Θα σας έληγα κι' άλλα αμά αδειάζουμι να πάνου να βουτανίσου τ' αρπατζίκ'(ι).

(Πολλοί). Είμαι σίγουρος πως ή' εταίρος
έτε κείνος έχω 2 κάρτες (κόση-νιός) και
2 σίγαντα και μια κόση-μυ δεξίχου.
Ο άλλος σίγαντος.
Τι σίγαντος και κάρτες - κάρτες σε ιδιόκτητο
διερευνητέ.
Ο Βιογράφος
Κ. Κυριακού
107 Τεχνική 22
Αθήνα - Τηλ 15773
2708390

Αυτόγραφο και υπογραφή του Κώστα Κυριακού

ΠΑΣΧΑΛΗΣ ΝΤΩΝΙΑΣ

Ο Πασχάλης Χ. Ντώνιας (Ντιώνιας) γεννήθηκε το 1940 στο Σουφλί. Είναι συνταξιούχος δημόσιος υπάλληλος. Υπήρξε συνεργάτης του Ιδρύματος Μελετών της Χερσονήσου του Αίμου (Ι.Μ.Χ.Α.). Συνεργάστηκε με λογοτεχνικά περιοδικά της Θεσσαλονίκης και της Αλεξανδρούπολης και διετέλεσε ανταποκριτής στον Ν. Έβρου σε εφημερίδες της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης. Μετέφρασε θεατρικά έργα και πρόζα από τα Αγγλικά, Ιταλικά και Τούρκικα και συνέγραψε το βιβλίο «Μαθήματα Τουρκικής Γλώσσας». Κατοικεί στην Αλεξανδρούπολη. Το 1966 έγραψε και παρουσίασε το έργο «Ποδοσφαιρική συνάντηση Καρκατσιλιά-Καμπιά, το οποίο κυκλοφορεί και σε διάφορες παραλλαγές και κείμενα των Χρ. Μπαμπαλίτη και Ν. Δούκα.

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΚΑΡΚΑΤΣΙΛΙΑ-ΚΑΜΠΙΑ

Νήλιους καίει κατά καλά. Απού βραδύς μπάια νότσι, βήκαν κι σιαλαρέοι, αμά σήμιρα έχ'(ει) μια κάψα να σουρήθητι θιρμασιά. Του γήπιδου γιουμάτου. Καρκατσιλιώτ'(οι), Καμπιώτ'(οι), Κουρνούφουλιώτ'(οι), ήρθαν τσιάκ απ' του Καράμπιλ'(ι) κι του Σαλτίκ'(ι). Στ' Κούτκα του μπαχτσιά τ'(η) μιρά, αραδιάσ'(ι)καν Καμπιώτ'(οι). Δώθι μιρά στου γιάρ έκασαν Καρκατσιλιώτ'(οι). Ήρθαν κι μπάμπις κι παπέοι, ήφηραν κι τα γκζάνια τ'ς μι τα τσιουλούδια τ'ς. Τα γκζάνια π'λούν μπάλκαμπα σπόρια, μπαμπαλιόρις τ' Μίχου κι πατλάκις.

Έκατι ακούου μια ντιουντιούκα. Βήκι διαιτητής μ' ένα κουντό βρακούδ' κι κάτ'(ι) πουδάρις μαλλιαρές. Αυτοί μι τα γιράνια τα βρακούδια είναι Καμπιώτ'(οι). Γιάλλ'(οι) μι τ'ς μαλλίτ'κις τ'ς φανέλις είναι Καρκατσιλιώτ'(οι). Μ' σοί είναι μι τα κόντζια γιάλλ'(οι) μι τα τσιαράπια.....

Ούλ(οι) ητοιμάς(ι)καν, του παιχνιδ'(ι) αρχινάει. Τ' (η) μπάλα τ'(η)ν έχ'(ει) Πουλιών'ς. «Α'. πουλιών'(η), κόσια Πουλιών'(η)». Την κατσιούρτσι. Την πήρι Θανάης. Θανάης κουσιάζ'(ει). Τουν πίπκουσαν του σιαπλαμά. Έρθητι Τάσιους. Σπρώχνουντι, Τάσιους κατσιαρώθκι. Τ' βαρνάει κιφαλιά. Έρθουντι κι άλλ'(οι). Ούλ'(οι) μαζί κουσιάζουν σ'ν ιστία. Του τέρμα ξιώτι γκαζγκαλάει τουν κιφάλ' τ' κι τ'(η) σιάπκα τ'. Λήτσιους ρουκώθ'κι, σ'(η)κών'(ει) την πουδάρα τ' , τ' (η) μπουμπνάει. Αναφιλέ. Του τέρμα την καβράτσι.

Αντι 'που μέτα πάλι. Τ'(η) βαρνάει του τέρμα. Αμα βάριμα, Α'. α α !

Μπάλα πααίν'(ει) ως τ' ν άλλ'(η) τ' μιρά. Κουσιάζ'(ει) του μπάκ νέ κόσιους ρε πιδί, τ' (η) μπουμπνάει μνιά, μπάλα πιρνάει τα καβακούδια, πααίν'(ει) στα γκιόλια.

Τώρα ούλ'(οι) μαζώνουντι στουν κουϊή, μπάλα τσιαμουρλαντίσκι, έκατι να τ' (η) σφουγγίσουμι. Ήφισαν κάτ'(ι) μουλόχις, τ'(η) σφουγγξαν. Την παίριν πάλι Πουλιών'ς. «Κόσια ρε μπίμπου». Νάτσιας έβγαλι τα πατ'(ι)κούδια τ' , έρθητι ξυπόλ'τους, τ'(η) βαρνάει μι του μπάς(ι)παρμάκ(ι). «Να αβανάκ(η) Νιάτσια». Ήλια μ' σήμιρα είναι ντίμπιντιου αϊακίιστους.

Θάματ'(ι) μπιζέρισαν, έκαμαν πάϊντους. Ήπιαν κι από ένα γκαζός(ι) να παγαδώς'(η) καταπαίνους τ'ς. Αμα δ' λειά. Μι του γκιότουρου μου του πήραμι; Ήφισαν γκιρέν'(ι) νιρό μι τ'ς κ'φάδις, σάρα-σάρα κίν'σαν να πλένουντι.

Βήκι πάλι διαιτητής, έκατι, θάματ'(ι) τ'ν έχαση τ'(η) ντιουντιούκα τ'. Ο'υλ'(οι) χαλεύουν κανένα μπιχτσή, χίτσ'(ι) κάμπθινα δεν έχ'(ει) ; Ένας πάππους έκαμι μια ντιουντιούκα απού σουγούτ'(ι), τ'(η)ν ήφιρι, αρχινάει πάλι του πιχνιδ'.

Μινέλ'ς κουσιάζ'(ει) κάμ'(ει) να βαρέσ'(ει) τ'(η) μπάλα αμά σαλντάει Κόλιας, ρουκών'(ει) του γκαγκά τ', μπδούν κι δυό μαζί. Μινέλ'ς καϊντάει. Πιπκώθκι καταή. Διαιτητής ουριώτι. Μινέλ'ς δε σ'(η)κώνιτι. Έκατι ,έκατι τουν βάρισαν στα μπάμπαλα. τ' Τ' Κόλια του κιφάλ'(ι) έβγαλι γιουγκάδισ. Γιάλλ'(οι) κίν'σαν να σαβουρντούν μόλλια. Κόματι, θα φάμι ξύλου.

Μινέλ'ς σ'(η)κώθκι, α γιασιά ρε Μινέλ'(η). Κάμνουν φιρικόκ.Μπδάει Κόλιας να βαρέσ'(ει) κιφαλιά, έρθητι Πουλιών'ς, τουν κουπανάει στου κότσ'(ι). Ζατέν αυτοί θάν τα σκλιά τρώουντι. Γειτόν'(οι) μαθέ, άμα ρίχνουν τα μπόσκατα τ'ς σ'(ι) έναν πλουκό. Δε γλέπου καλά αμά θάματ(ι) κίνσαν να τρέχουν κι γιόματα. Φέρνουν φυλλουρές. Τλίγ(ει) μι φυλλουρές του κότσ(ι) τ' αρχινάει 'που μετά του πιχνιδ'.

Νήλιους πααίν'(ει) στου Γυμνάσιου του μπινά, άμα ζέστα ά α α! ούλ'(οι) είνι μέσ' στου γίδρου. Κοπ'καν, νταλάκισαν. Τώρα τ'(η) μπάλα τ'(η)ν έχει Λήτσιους. Κόμα ρέ Λήτσιου, χίτσ'(ι) μου τουν αφήν'(ει) Πουλιών'ς ; Τουν περδικλών'(ει), που μετά τουν ντιβίρτσι. Κίνσαν πάλι να σαβουρντούν μόλλια. Ούλ'(οι) νταλντούν μέσ' στου γήπιδου.Τσιουκίζουντι κάρμα καρισίκ. Κόσιατι να πάμι σι κανέναν τινχά, γιόκσα θα μας γκιουμπανίσουν.

MEMO

Ένας πάππος μετ τ'αριώνι
+ι ούλου του ζουφκι μαδών'
Μπάμπαλ'τ πάει του βιδών'
του μράμασ του βρακι
+ι αρμαδών' του ζαμοσαδών'
του τιτιών' του ζιτιτιών'
Πάει πάππος πάππος πανταλόν'
Για' καρυτέσιαν σου φηγγέρ'
Ξύ μαναστινά ειαβάρ'

Αυτόγραφο του Πασχάλη Ντώνια

ΓΙΑΝΝΗΣ ΔΕΛΗΠΟΥΛΙΟΣ

Ο Γιάννης Δεληπούλιος γεννήθηκε το 1950 στο Σουφλί όπου κατοικεί μέχρι και σήμερα. Μόλις τελείωσε το 3^ο Δημοτικό Σχολείο μπήκε στη βιοπάλη ασκώντας μέχρι σήμερα το επάγγελμα του επιπλοποιού. Είναι προικισμένος με πηγαίο ποιητικό ταλέντο και σατιρική φλέβα και έχει γράψει αρκετά σατιρικά στιχουργήματα. Πιο χαρακτηριστικό το ποίημα «Χτές- σήμερα- πάντοτε» το οποίο κυκλοφορεί και σε παραλλαγή του Γιάννη Βλασακούδη. Αποδίδει την κατάσταση στο Σουφλί μέχρι το 1970.

Χτες - σήμερα - πάντοτε

Αυτά που θα διαβάσετε αγαπητοί μου φίλοι
μη σας φανούν παράξενα και όμως έχουν γίνει.
Ου κόσμους άλλαξι αλλάξαν οι καιροί
ως κι' ου τσιουμπάνους έφιρι τρανζίστουρ στου μαντρί.
Πάνι πιά τα θιρίσματα που κάμναν μι διρπάνι
κι τα καλάμια πούβαζι ου κόσμους για ταβάνι.
Μπουγάζια είχαν πέτρινα απάνου στα πηγάδια
και οι γυναίκες μάζουναν του γνέμα στα τ'λιγάδια.
Μι του χειρόμ'λου εσπάζαν φάβα κι του μπουλγκούρ
τα σκίσματα, τα μούζμουλα, τάβαναν στου τσ'καλούδ'.
Του Μάη ραδίκια μάζουναν, ζώχια κι γαλασιδισ
μι τ'ς πιρπιρούνις έφκιαναν ξηρουσημένις τίτες.
Αφού κι οι παππούδισ μας που φόραγαν σιαϊάκι
μοντέρνοι γίνανε κι' αυτοί κι θέλουν κουστουμάκι.
Άσε πιά τους μπαμπάδες μας που είναι και πιο νέοι
το πήρανε απάνω τους πως είναι και ωραίοι.
Ούτι τα γκζάνια παίζανι κι' αυτά τη μπαμπανάτσα
απ' τα μισ'(ι)μέρια ντένουντι κι πάνι για σουλάτσα.
Λάδ' κι ψουμί δεν τρών αυτά να δούνι τη νουσ'(τι)μάδα
τα μύδαλα που παίζαμι μι πουταμίσια μάδα
πέντι-έξη φούσκισ έδουνα στου Χρήστου του Τζιαντό
να μ' δώσ(ει) του κίτηνου κασάτου παγουτό.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΣΑΚΟΥΔΗΣ

Συνταξιούχος τραπεζικός υπάλληλος γιός του αγρότη Απόστολου Βλασακούδη που ήταν γνωστός για το αυθόρμητο χιούμορ του. Τροποποίησε το πιο πάνω στιχούργημα με την τελική του μορφή.

ΧΤΕΣ ΣΗΜΕΡΑ ΠΑΝΤΟΤΕ

Τα χρόνια πέρασαν αλλάξαν οι καιροί
ως κι ου τσιουμπάνους έφρι τρανζίστουρ στου μαντρί.
Πάνι τα χρόνια πούβαζι ου κόσμους για ταβάνι
σάζια, φουκάλια, σουγιουτιές κι έστρουνι καλάμι
κι ζούσι μι τις κουριλές ουσάν ιππέν(ι) χαϊβάνι
μα τώρα εξελίχτικι κι θέλ'(ει) διπλό ντιβάνι.
Τα γκζάνια πιά δεν παίζουνι κυράσις μπαμπανάτσα
απ' τα ινιά μισ'(η)μέρια ντύνουντι κι πάνι για σουλάτσα.
Τα μύδαλα δεν παίζουνι μι κιρμ'δέϊνια μάδα
λάδ'κι ψουμί δεν τρών αυτά να δγιούν τη νοστιμάδα.
Πουδήλατα χαλεύουνι κι όχι αμαξούδια
κι στα σιασιάκια δεν πατούν να φτάσουν τα καργκούδια.
Πούνι τα χρόνια πούβραζαν στου δρόμου τα πατίνια
κι' οι αραμπατζίδις κόσιαζαν όποιοι καπτάει καίνια
τώρα...χαλεύουν να φουρούν παπούτσια ΕΛΒΙΕΛΑ
κι' όχι ξυπόλ'τα μέσ' στου γιούρτ'(ι) να παίζουν την «κασ'βέλα».
Μέσα στου κόρφου ρώκουναν τ'ς καρύδις απ' τα τάρσια
κι οι μπιχτσήδις κόσιαζαν τα γκζάνια στα κιράσια.
Ένα απ' τα πιγνίδια μας ήταν κι' οι γκζιουνάρης
μι τα παλούκια φούσκουναν αντί του κ'τί τ'ς κουτσνάρις
κι του Κιντί την Κυριακή στου μπιντιαβά γιλέντζα
μεσ' στα σουκάκια έπιζαν τα κόππσια κι τη σκλέντζα.
Στα γιάργια ούλ'(οι) καϊντούσαμι μι τα κουλιά στα χώματα,
στη βάφτιση κουσιάζαμι σαρσάρζανι τα γιόματα.
Ου σινιμάς ήταν για μας είδους πουλυτιλειάς
κι' αν τζιάμπα έμπινη κανείς...πάτσα Καντζιαρουλιάς !
Μέσα στ'ς αυλούδις μάζουναν του γνέμα στα τ'λιγάδια
κι' απού τ'ς φασ'λιές τσιρλίζουσαν του χ'(ει)μώνα τα γιλάδια
μα τα μπουγάζια πέτρινα ήτανε στα πηγάδια.
Μέσ' στου κιλάρ' νοικουκυρές γνέματ' αναβουδούσαν
κι μι τ'(η) τζιουμάκα λούρουναν τα γκζάνια π' αμπουδούσαν.
Νοικουκυρές που χάλιβαν βουϊνιές απ' τα μπατάκια
τώρα...γκουντούρτ'σαν να στρουθούν μι πλαστικά πλακάκια.
Στα πατίντια ανάβανι π' τον κόσιου τα ταμπάνια
μα τώρα ντικιλντίζουσι να γκουλιαφστούν στα μπάνια.
Μπιτιούνκα κούτσουρα έριχναν στου τζιάκ'(ι) για να καούν
κι ούλ'(οι) μαζών' ταν λόϊρα κάνα μασάλ'(ι) να πούν

κι στου σουφρά να μπλαστρουθούν κάνα ρακούδ' να πιούν.
Κι τα νυχτέρια τα τρανά μι ούζου κι πουσιουρτί
πιουρίστηκαν κι' αυτά στις εκπομπές Τι Βι.
Ένα μεγάλο γκιουρουλί ήτανι στα παν'γύρια
γκαβά γκατζιόλια μάζουναν τζιαμπάζδισ στα τσιαίρια
κι ζουρνατζίδισ είχανι για τρίμιρου γκιλίρια.
Στουν κάμπου ακουγότανι γκιβρέτικοι χαβάδισ
κι στου παζάρι τα σίργκιά είχαν τσιρλουχαλβάδισ.
Ντιουντιούκισ κι Μαλλί τ'ς Γρηάς π'λούσι ου Τζιαντός
γκαζόζια σπόρια μπάλκαμπα ου Γιώργης ου Γκαβός.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

(Ο συγγραφέας του παρακάτω σατιρικού κειμένου επιθυμεί την ανωνυμία).

ΓΙΡΟΥΝΤΑΜΑΤΑ - ΞΙΜΟΥΡΑΜΑΤΑ

Τουν ήξιρτι λέου τουν πάππου του Ντιάφλη, απού κάθουνταν σι μια γήσβα στην Παλιόστρατα ; Πάει όλαμ, τα σιασίρντσι. Ά ρε πώς γέντι άνθρουπους άμα γιράσ'(ει)!... Ξιμουραίν'(ει) ντίμπιντιου. Ξιμπουσκέν'(ει) του έρμου. Κνάει τα σιασκίν'κα κι τ' ανασ'(ι)καμένα.

Ύστρα λέν, φταίν' γναίκις που τουν έφκιασαν μασάλ'(ι) στ'ς μαχαλάδις. Γναίκις είνι γναίκις. Κείνου π' γλέπουν κείνου μουλουγούν. Θα μ' πείς του βιλόν(ι) αλών(ι) του φκιάνουν. Αμ άντι ντε που τ' πάππου τ' Ντιάφλι όχ'(ι) βιλόν'(ι) αμά σακουράφα για σιντόνιασμα ήταν. Πώς αρχίν'σι του μασάλ(ι).

Πάππους Ντιάφλης ιβδουμήντα χρουνώ νπιμιριδίκους παλίκαρους, άλλουν που τ'(η) θεία τ'(η) Σάβιτ'(η) κι του γκατζιόλ'(ι) τ', τ' (η) Μαλάμου, δεν είχι. Είχικι τέσσιρα πιδιά, πιδιά γκατζιόλια δηλαδή, καμιά φ'ρα δε δουκιώνταν να νάρθουν που τ' ς Αθήνις τα ουργιασμένα. Αμά ανάγκ'(η) δεν τ'ς είχι. Έζιφι τ'(η) Μαλάμου, πάϊνι ότου Λαγούρου, καμπόσις φουρές πάϊνι στ' ανάχουμα για φτίσις, τουν σκότουνι τουν κιρό τ'.

Αμά αντά γκιμπέρτσι Μαλάμου δεν μπόρσι να του φτουρέξ'(η). Ήρθι κι κατάπισι πάππους Ντιάφλης. Καλπαζάνιψι κι μπουνακλάντσι. Τέτοιους γκιζιαρτζής απού 'ταν, του ζούζουλου στουν καφινέ, ήρθι κι ρουκώθκι στου καύκαλου τ' θαν κούχτιου.

Μουλουμουτούσι ούλου κατ'(ι) μπόσ'(ι)κα θ' κά τ' κι' απ' του πουλύ τ' αχλάντζμα βήκι στου μπάσ'(ι) παρμάκ(ι) τουζιρβί, ένα θηριάγκαθου μπαμπάτσ(ι)κου, σημείου πράμα.

Πάππους Ντιάφλης, τόσα χρόνια γιρουσύν'(η),θάμαξι. Σ'ν αρχή θά να πιρπατούσαν του δάχλου τ' κάχτρις, ύστρα θά να κίρτσίνιαζι, κι αντά πρήσι θάριψι θα πατλακήσ'(ει).

Κομ' μια 'φρά έτς(ι) τα χράσ'(ι)κι αντά σ'(η)κώθ(ι)κι ένας κόθαρους στου λάκρου τ' θα μούτσ(ι)κου παρδάγγαλου κι τουν φουβέριξαν γιατροί ντί είνι του μακρά π' τι μας, αμά ήταν μπαστραβίτσα.

Γώ ρε μι τι' αυτό του χέρ' μπασιάρτσα γκουτζαμάν τυφλίτσ'(ι) στου Ντιρισμάκ(ι) ίλιγι τ'(η) θεία τ'(η) Σάβιτ'(η). Φέρι μουρή του πιργιόν'(ι) να του κόψου γαμώ τ'(η) δλ'ειά τ'.

Ίφιρι θεία Σάβιτ'(η) του..γιατρό, «'κόμα καλά, λέει, είνι πάππου Ντιάφλη να πάτι σ'ν Αθήνα, να σ' πούν τι 'νι τούτου τ' ασιρίδκου». Άκ'σι πάππους Ντιάφλης Αθήνα κι ακτάρτ'σι τ' ουρταλίκ'(ι). Τ'ς χουΐαξι ούλνους. Καλά πού 'ταν Γόλης τ' ς Βαΐώς, παλιός αρατίκ'ς- έπιζαν ντόμιμου στου Στόϊου- κι βρήκι του κουλαΐ τ'.

Για πότι τουν ανγκλάτσι, πουδέθκι, έφκιασι την πιρτσιά τ' κι' έφκαν για τ'ν Αλιξαντρούπολ'(η)- χρυσό πιδί Γόλης. Βήκι στουν κατιώφλιου θεία Σάβιτ'(η) κι τ'ς ξιπρουβόδ'σι.

-Αϊ βλουημένοι να δγιούμι, μπουρέις α του τ' νάξ' του γέν'(ι)...
Αϊλιά που τ'(η) θεία τ'η Σάβιτ'. Μέρι ήξιρι ότι τούτου του θυβγατιό..
Στ' αϊρόπλανου μπαίν' ντα ένα ζγκούλουμα, ένα κακό, «κόματι ρε,»
λέει πάππους Ντιάφλης. Θα μι τσιατσιανίσουν». Ύστρα αμά, αντά
των έβαλαν στου νούμιρου τ' κι γιρλέσσι, έφ'κι τ' άρτσιουμα τ'.
Βάϊσι, πήρι να ντουουσντίζιτι κι να αβλαντίζ'(ει) κάτ'(ι) ξιπλαντανιασμένις, π'
αραθύμ'σι τόσα χρόνια μι την κάκου τ'. Ούτι απείκασι πότι σ'(η)κώθκι τ'
αϊρόπλανου.
Iκεί απ' ξηρουματσιαλώνταν έρθιτι ένα κουρτσούδ, αμά τι κουτσούδ', να του
γλέπ'ς πως βιργουλιζουσαν θ' αντραλιάζουσαν, τι θα πάρτι,
των λέει, πουρτουκαλάδα ή καφέ ;
-Τίποτα κουμπουκέδουνα δεν έχ'ς; του ρουτάει πάππους Ντιάφλης
αγιαρλίδκα. (Σι κάτ'(ι) τέτοια ήταν σάγκαργκας ξιπατουμένους).
-Να μας σ'(ι)χουρέις, λέει παππού, αμά δεν έχουμι.
-Φέρι τότι ένα μαστραπατζούδ' γκιρέν'(ι) νιρό.
Τι κουρτσούδ' ήταν τούτου, μι τα ουρίσι, μι τα παρακαλώ, μι τα τί θα
πάρτι θιμιλιουμένου. Γκαλιαρώθ'κι πάππους Ντιάφλης, τού'γλιπι, τού' γλιπι,
βουρλουντίσκι να του γλέπ'(ει) π' αράδ'ζι κι κιρνούσι, κόντιφι να στραβώσ'(ει)
πατσιάς τ'. Μαθέμ μαρμάγκαλους των γκανταλούσι απ' τι μέσα 'μω των
ξηρουπνάκια τ'.
Πήγι του κουρτσούδ' ως κείθι μιρά κι ξαναπέρασι να πάρ' τα πουτήρια τ'ς.
Κι' ούτι να πεί τίπουτα για λιφτά ούλα τζιάμπα ρε πιδί του ζ' λάπ'(ι) !
Μάναχα ένας χλιούμπους απού κάθουνταν γιαν-γιανά, γκάμπλιους
ξιπατουμένους, «έλα δώ λέει στου κουρτσούδ'. Μένα καφέ ζουμ ήταν
νιρούλιαβους.»
Τι να του πεί του πρόσβλημα για του κουρτσούδ ! Του ν ανέβ'καν
σκαρκάλια στου κιφάλ'(ι) των πάπου του Ντιάφλη. Θά να ίδγι γίσκιουμα,
θά να των τσιούμπσι ντάβανους, ήταν που ήταν κούκούδ'
κι νταλντίρμάς, ήρθι κι βουρδόνιασι. Τουν καβραντάει απ' του
γκίρτσλέ να των καγκίρντίσ'(ει). Γιάλλους κίνσι να φανάζ'(ει) μι
τ'(η) τζιαμπράνα τ', ά ά – να των ξικάμ'(ει).
Κόσμουσ παταγώθ'καν , θάρριψαν αηρουπειρατεία, ύστρα απείκασαν,
πάν να τ'ς χουρίσουν, πλιατσ'(ι)κώνουν των πάππου του Ντιάφλη
καμά δικαριά νουματέοι κείνουσ τίπουτα.
Άζαπουσ άνθρουπουσ, ασγκίν'ς.
Θ' μήθκι τα νιάτα τ' απού πάλιφι μι τ'ν αρκούδα στου Σαρμπνάρ',
πιλιβάν'ς απ' τ'ς τρανύτηρ', φόβιου πράμα. Τ'ς πικνών'(ει) τ'ς
κατσουγινέοι σι μια μιρά, ντάρμα ντουμάν(ι) τ' αϊρόπλανου, τζιαβα-
λιασμός κυρίου.
Πόσ'(οι) δεν αγίρτσαν τα χέρια τ'ς, δεν ξιουρθώθ'καν, δε ζγκραμπατζώθηκον
κι γιόμ'σαν γιόματα, δεν έγινε του μούτρου τ'ς θα να τ'ς
πιρπάτσι πάϊαγγας ή μπλούντα! Καλά μπιλέμ π' δεν είχι του
ματά μαζί τ' θα τ'ς πάειναν μι του Μήτσ(ι)κα.
Τσιάκ του κιντί, τ'ν άλλ'(η) τ'(η) ,μέρα, παίριν ιφημιρίδα Γόλης
απ' των Τόγκα, γλέπ'(ει) των πάππου του Ντιάφλη μι ένα κουρτσούδ'
πιασμέν(οι) απ' του χέρ, ουχτάστηλου.

«ΠΑΠΠΟΥΣ ΕΔΙΡΙ ΜΠΑΡΤΖΑΧΕΙΛΑ ΣΤΟΥΝ ΑΕΡΑ ΓΙΑ ΕΝΑ ΚΟΥΡΤΣΟΥΔ!»

Όσου να πείς Καντζιαρουλίας τόμαθι στόμα μι στόμα ούλου του χουριό.
Είχι κι μια φουτουγραφία κείνουν του λικουβίγκα, ήταν πούταν
πρικνιάρ'ς κι νταμκαλιάρκους, τουν έδιρι κι πάππους Ντιάφλης γίνκι
θα μπάτσαρους.

Κι να δγείς τουν πάππου του Ντιάφλη προτουσέλιδου, ξανάνιουμα
μι του κουρτσούδ'! Αντίρτσι. Θα δικαίφτά χρουνώ ξικούλουμα, ανάθιμα
του λικουπέτσι τ'.

Έφκι κι του θιριάγκαθου, ούτι γιατροί ούτι τίπουτα. Σουσντέ για τ'ς
γιατροί πά'νι κουρτσιουμπανάς ξιπατουμένους.

Θεία Σάβιτ'(ι) πού να του φτουρέξ'(ει). Μπαγίρτζι απ' του κακό τ'ς.

«Ιπιτώρα δεν ήταν μουρή που τουν ξιπροβόδ'σα σ'ν αμπουρά, ανάθιμα στα
μαΐμουτζιλίκια τ', τόσα χρόνια κάτ' απ' τουν ίδιου τουν παλιό
τσιουλου, κόμα κουρτσούδια λουγιουρνάει.»

Τουν έπιασε ένας λυγγιαστός τουν πάππου του Ντιάφλη, ικεί απούταν
πιπκουμένους μι του κουρτσούδ', «ά ! λέει, μπάμπου μ' μι μουλουγάει.»

Του βράδ' τουν άκ'σαν κι στην τηλιόρας(η), που έκαμι δήλουσ'(η)
στου Χαντζάρα. «Μπάμπου μ' Σάβιτ(η), λέει, που μ' ακούει στου σα-
κατμά, να νάρθ'(ει) να δγιούμι για του διαζύγιου όπουτι αγαπάει.

Γώ, ότ'(ι) κι να γίνκι, δεν τ' αστουχώ του πρώτου μ' του σπιφάν(ι).

Τώρα αμά, 'ας φκιάσ'(ει) ένα μπουχτσιά, μι τίπουτα τσιαράπια, του
σιαΐακείνιου του παντελόν'(ι), του γιράνιου του π'κάμ'σου, καμιά кара-
μηλουτή κουβέρτα, τ' δεύτιρ(η) τ'(η) μασέλα, την τσιατσ'(ι)κα μ',
του μπ'ντούτσι μ', του φάρμακου, τουν ματατζούδ', του τσαγκαρ'σούλ'(ι),
του θ'κέλ(ι) μι τ' αλαφρύ του σ'λιάρ' κι τουν αντζιάκ(ι). Του σκλαστήρ'
του στριπουμένου να του πάει πρώτα στου Σβήνου κι να του στείλ'(ει)
χώρια π' του μπουχτσιά. Πέδου κείθι, πρώτα θιός, λέου να κάτσου
στην τρανή την Πουλιτεία μι την καλή μ' π' αγάπ'σα στουν αέρα κι
να κλείσου θαν πάππους Ντιάφλης.»

Τέτοια χάλια μι τα σ'(ι)φάλια, απ' λέτι, μι τουν πάππου του
Ντιάφλη, άμα τουν ήξιρτι λέου, απού κάθουνταν σι μια γήσβα
στην Παλιόστρατα !...

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΟΥΣΙΚΑΣ

Ο Θεόδωρος Μουσίκας που γεννήθηκε στο Σουφλί το 1960 ανήκει στη νέα γενιά των Σουφλιωτών λογίων και διανοητών. Είναι απόφοιτος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στο λογοτεχνικό ενεργητικό του έχει επτά ποιητικές συλλογές, τρεις από τις οποίες τιμήθηκαν σε πανελλήνιους ποιητικούς διαγωνισμούς. Πέρα από τα φιλολογικά του διαφέροντα έγραψε και μελοποίησε αρκετά τραγούδια ενώ ασχολήθηκε και με πολιτιστικές εκπομπές στην τηλεόραση και με τη συγγραφή κειμένου για ταινίες μικρού μήκους μία από τις οποίες πήρε τιμητικό έπαινο σε πανελλήνιο διαγωνισμό μαθητικού κινηματογράφου. Μεγαλωμένος σε γειτονιά του Σουφλίου διατηρεί έντονες αναμνήσεις από πρόσωπα και καταστάσεις που αναφέρονται σε πολλά σατιρικά κείμενά του.

Σήμερα (2007) διδάσκει στο 4^ο Λύκειο της Αλεξανδρούπολης και είναι πρόεδρος του Νέου Κύκλου Σουφλιωτών. Από το αποκριάτικο περιοδικό του Συλλόγου με την ονομασία «Τσιρλου χαλβάς», είναι το παρακάτω ποίημα:

ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ «ΚΑΝΤΑΡ»

(«Καντάρ» λέγονταν η πλατεία μπροστά από το σπίτι του Τιάκα διότι εκεί μέχρι πριν λίγα χρόνια υπήρχε γεφυροπλάστιγγα όπου ζυγίζονταν τα τροχοφόρα με το φορτίο τους).

Στην περιοχή Καντάρ, απουλήθκι ένα μουλάρ',
δίχους πάνου τ' νάχ(ει) σαμάρ, μα είχι πείσμα κι καμάρ.

Κάτ'(ι) ανήσυχια πιδούδια μι φουνές κι παλουκούδια,
κυνηγούσαν του χαϊβάν(ι) κι' αυτό πάτ'σι ένα κζάν(ι).

Έτσι έσκουζι του κζάν(ι) που ξιουρθώθκι απ' του χαϊβάν'(ι)
έσκουζι κι θεία Μαρία κι γινόταν φασαρία.....

Τότι φάν'(η)κι ο κάτοχος πού 'ταν ο θείος ο Μουτιός
κι' ήταν δήθεν λουφαχτός μα στραβός κι νευρικός.

Ασγκινημένου του μουλάρ, ξυόνταν απού ντβάρ σι ντβάρ,
κι έφτασε ως του Σαμρμπνάρ κι' από κεί στην Τσιούκα.

Κόσιαζαν τα κζάνια, κόσιαζι Μουτιός
κόσιαζι κι του μουλάρ' κι δεν άφ'σι γιαρ για γιάρ.

Από μια στενή πατέκα έφτασι στα Μνήματα,
κι ξιπλάτσι δυό τσιαμούδια κι' άλλα δυό κυπαρισούδια.

Ύστρα πήγι στη Μαντρούδα απ' του ρέμα μι τ' (η) βρυσούδα

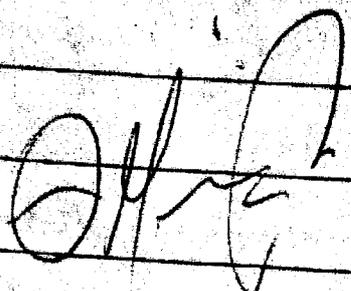
κι' έσκιαξι τ'(η) μπάμπου τ'(η) Μαρούδα
που κατρούσι στην αυλή κι τ' (η) λαχτάρσι την ψυχή.

Κόσια-κόσια του μουλάρ κούτουπώθ'κι στου κιλάρ,
τ' πάππου τ' Λήτσιου του μουντ'άρ κι πατλάκι ψλά στου ντβάρ.

Έτσ'(ι) ζαλίσκι του χαϊβάν'(ι) κι φάναξαν του θείου Γιάνν(η)
πούταν ψ'λός ως του ταβάν'(ι), να του βγάλ(ει) στου δρόμου.

Κι' έτσ'(ι) τελείωσε καλά για του θείου του Μουτιό
του παραμύθ'(ι) για του μουλάρ' που κουπάρτσι απ' του καντάρ.

Στον πικρό το γυρισμό για τ' αχούριτ' του στινό
του μουλάρ' μας του καημένου μουλουγούσι ζαρουμένου.
«Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη βοσκή παρά σαράντα χρόνια ζέψι μου κι ταϊ.»

Υπογραφή του Θεόδωρου Μουσικά

Αυτόγραφο και υπογραφή του Θεόδωρου Μουσικά.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΣΙΑΚΙΡΗ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η Ευαγγελία Τσιακίρη-Παπαδοπούλου γεννήθηκε το 1958 στο Σουφλί όπου και περάτωσε τις γυμνασιακές της σπουδές. Το 1981 εγκαταστάθηκε με την οικογένεια της στην Αλεξανδρούπολη. Διετέλεσε ιδρυτικό μέλος, Πρόεδρος και Ταμίας του Νέου Κύκλου Σουφλιωτών και μέλος του Δ.Σ. της Ένωσης Πολιτιστικών Φορέων Έβρου (Ε.ΠΟ.Φ.Ε).

Το 1997 ο Δήμος Κομοτηνής και η Εταιρεία Παιδαγωγικών Επιστημών Κομοτηνής εξέδωσαν το πρώτο της βιβλίο με τίτλο «Η Προσφορά Θρακών Εκπαιδευτικών στα Γράμματα και στο Έθνος». Είναι μέλος της Ένωσης Λογοτεχνών Β. Ελλάδας και αρθρογραφεί σε τοπικές εφημερίδες και σε σουφλιώτικα έντυπα όπως στο περιοδικό «Τσιρλουχαλβάς» του Νέου Κύκλου Σουφλιωτών απ' όπου και το ποίημα που ακολουθεί :

ΑΜΑ.

Άμα γκλίσκεις απου γκ'ζάν'(ι)
μέσ' στην πατέκα στου κιλάρ'
κ'(οι) μήθ'(η)κικς μαζί μι τα κουκούλια
ήπχικς γάλα απ' τα μπακίρτσούδια
γκιρέν'(ι) νιρό απ' τα μαστραπατζούδια .....
Άμα τράνιψικς μι τσιουρβά
ριτσέλια, ρουσνίσις κι τραχανά
έφαϊς φαϊά σουφλιώτ'(ι)κα
μάζουξικς τσάπουρνα κι γκουλόκνα.

Άμα τρανεύουντας έπιξικς τσιλίκ'(ι)- τζιουμάκ(ι)
λουγιούρικς στ'(η) Μάντηλ(η) κι στου Ντιρισμάκ(ι),
ανέβ'κικς στου γκατζιόλ'(ι),
ντάλ' τσις σι κανένα γκιόλ'(ι),
πήγικς στου τρύγου κι στου τσάσ'(ι)
στου Κιοϊντιρι κι στου Μαγγάζ'(ι).

Άμα έπιξικς του νταμκά τ'ν Απουκρά
κι τακάν'σις τα δόντια στου χαλβά,
χόριψικς στου Σαρμπουνάρ
βουλταρίσκικς στου παζάρ
Έπχικς μπρούσ(ι)κου κρασί
έφαικς κι πουσιουρτί

Τότι μπορείς να λές ότι είσι απ' του Σουφλί.

Κί αν του παρά'σις κί έφκίς απού κεί
μέσα σ' η πόλ'(η) αυτή σι ακολουθεί.
για μιά ζουή.

ΑΜΑ

Άμα γκρίσκασ απού γκρίαν
μεσ' σων πατέκα στον κίβερ
κίθκας μαζί με τα κουκούλια
ήλιος γάφα απ' τα μακιρτσούδια

Αυτόγραφο της Ευαγγελίας Τσιακίρη-Παπαδοπούλου

ΜΟΣΧΟΣ ΚΟΥΚΟΣ

Γεννήθηκε στο Σουφλί το 1930. Αποφοίτησε από το εκεί Γυμνάσιο και την Παιδαγωγική Ακαδημία της Αλεξανδρούπολης και μετεκπαιδεύτηκε σε θέματα Αγωγής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Επιθεωρητής στη Δημοτική Εκπαίδευση από το 1971. Συνταξιούχος από το 1985.

Συνεργάστηκε με τον Ραδιοφωνικό Σταθμό Κομοτηνής για την παραγωγή και παρουσίαση εκπομπών σχετικών με την λαογραφία και ιστορία του θρακικού χώρου. Το έτος 1999 τιμήθηκε με το χρυσό μετάλλιο από τον Δήμο Ξάνθης.

Έγραψε τα βιβλία:

Στα βήματα του Ορφέα, Οδοιπορικό της Θράκης 1991, 2006.

Η Προσφορά Θρακών Εκπαιδευτικών Στα γράμματα και στο Έθνος.(Βραβείο Δήμου Κομοτηνής 1997).

Ο Ελληνισμός της Θράκης στον Αγώνα του 1821, 1999.

Για χρόνια πολλά διετέλεσε Πρόεδρος του Συλλόγου Σουφλιωτών Αλεξανδρουπόλης και κάθε χρόνο με τον Αποκριάτικο χορό εξέδιδε τη σατιρική εφημερίδα. «Απουκράτ'κους Τιαλιάν'ς» (Αποκριάτικος κήρυκας). Στην εφημερίδα αυτή δημοσιεύτηκαν τα δύο ποιήματα που ακολουθούν. Το πρώτο το 1986 και το δεύτερο το 1993.

ΣΤΑ ΠΑΛΙΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ.

(Αποδίδεται η αποκριάτικη ατμόσφαιρα στο Σουφλί πριν από το 1950).

Αχ! Και να γύριζαν τα χρόνια τα παλιά
Τότι που τα καρναβάλια πάειναν στην Καρκατσιλιά.
Μπρουστά Αράπ'δεις μι τα μούτρα τα μουρτζουλουμένα
κι' άλλ'(οι) τα κιφάλια τ'ς μι τα ντριμώνια σκιπασμένα.
Στου Σαρμπουνάρ' να χουρέψουν του συγκαθιστό
κι τα γκ'ζάνια μι τουν πιδουνόμου να παίζουν του κρυφτό.
Σι' αδώ μι τα δικράνια τα κουπρόσ'(ι)κλα να προυγκούν
σι' ακεί τ'(η) Λέμπου να φκιάνουν κι να λουγιουρνούν.
Σκαρπέτας μι του καπέλου τ' να παραλαλάει
Πουτιόλ'ς απ' την Κουρνούφουλιά τουν π' λό να π'λάει..
Σουλτάνα μι την τσιάντα την κινούργια μια ιδώ μια ικεί να κουρντίζιτι.
Κι Μουλιάκ'ς τ'(η) γκζιούνα τ' να κ'(υ)νηγάει κι να σαλαντίζιτι.
Σιαλαρουβέργου μέσ' στου γκριμοσταριό τ'ς να καθριφτίζιτι
κι Τιτέλ'ς μι τουν τσιρλουχαλβά να γκουλιαφίζιτι.
Στ'ς μαχαλάδεις γκιζιαρνώντας μια παρέα παλ'(ι) καρούδια
μπουρμπουλ'σμένα μι τ'ς προυβιές να παριστάνουν τα καμ'λούδια
να χουρεύουν κι να κάμνουν πράματα σιασκίν'κα
(τα σχιουρνούσι μέρα αυτή τέτοια μισκίν'κα),
γιατί θαρούσαν άμα θα έφκιαναν τούτου του παλιό τ' αντέτ(ι)

μεσ' στη χρουριά θα έχουν πλούσιου του μπιρικέτ'(ι).
Στα σπίτια του Χάσκαρ' να πουλιουμούν να δαγκώσουν
κι' άμα τον καππήσουν στου στόμα να τον ρουκώσουν.
Κι θαν ντριλίκουαν τον καρ'δουχαλβά
κι μπουλαστούσαν Λαλαγιάνν'δης του Σουφλιώτ'(ι)κου του χαβά
«Μια Πασκαλιά κι μια Λαμπρή»
για «Κουσαντή βρέ Κουσαντή».
μαζώνουνταν σ'ς πλατίς κι στα μιντάνια
Κυράδης μιτ'ς μπιντένις, τ'ς ζούνις, τ'ς μαγκλίκις κι τα καφτάνια
κι τα παλ'(ι)κάρια μι τα κιντ'(ι)μένα τα τσιμιντάνια
μι την ψ'(υ)χή τ'ς ως του βράδ(υ) να γιλιντίσουν κι να χουρέψουν
ευχάριστα πιρνώντας ν' Απουκρέψουν.
μα θα χ'(υ)πούσι καμπάνα του βράδ(υ), ούλ'(οι) στα σπίτια να τραβιώντι.
να κάτσουν στου τραπέζ(ι), να τρών να πίνουν κι να σ'(ι)χουρνιώντι.

ΜΙΑ ΜΕΡΑ ΣΤΟΥ ΤΑΡΑΣ'(ι)

(Γεγονός φανταστικό με υπαρκτά πρόσωπα που θα μπορούσε να συμβεί
στη δεκαετία του 1940).

**Αφιερωμένο στον παλιό συμμαθητή, συνάδελφο και αγαπητό φίλο
Γιάννη Τσιακίρη**

Στα χέρια τα τζιόπια, τ'ς τρουβάδης στην πλάτ'(η)
δαγκώνοντας ένα ξιρό απού μπουμπότα κουμάτ'(ι),
τραβούσαμε του χ'(ι)νόπουρου στα Κουσίνια στ(ι)ς Σιαλαρές
στα Γιαμάτσια, στ' Αραμπατζιάννα να μαζώξουμε του ταράσ'(ι) απού τ'ς καρρές.
Άλλουτι χουνόμασαν στα Μπραχάμια πέρα
για ζουμπλάκια, ή για γκλότζιανα, πίσ'(ου) απ' τ' Ντάκ'(ι) του Ρέμα.
Μια μέρα βρήκαμι όξου απ' τ' Ασβισταριά
μια ασιόλ'(ι) στ'(η) γιουμάτ(η) καρύδης καρυδιά.
Καφτά-καφτά αρχίν'σαμε να γιουμώζουμε τ'ς τρουβάδης
κι τ'ς καρύδης να σκιπάζουμε μι φρέσ'(ι)κις πιρπικλάδης.
Όταν... Φίρτ'ακούσ'κι μπιρντέμπιρ, τ' μπιχτσή τ' Καράπασκαλ'(η) ντιουντιούκα.
Νάτ'(ο)ς κι φάν'κι 'που μακρά πίσ' απ' τ'ς Ουραίας θέα, την τσιούκα.
Τόβαλαμι ευθύς στον κόσιου θάν ασγκίνκα γκατζιουλούδια
κι' αφού έστριψαμι λίγου παρακάτ' απ' τα Τσιαμούδια
κόσιαξαμι απέδου, ρίχκαμι απέκ'(ει)
ώσπου έφτασαμι στ' Κατσιάφα του γκετσεμέκ'(ι).
Πήγαμι κι κρύφκαμι πισ' απ' ένα γκριμσταριό
πούταν τ' Λία τ' Κατσιάφα του κираμαριό.
Σκέφκαμι ν' ανακατούθουμε μι τ'ς κираμαρτζίδης
ίσους κι χαθούμι από τους μπιχτσίδης.
Έκουβαν ικεί κιρπίτσια ουχτώ-δέκα μουλντουβάν'δης
κάπ'-κάπ' τσακώνουνταν αρτσιουμέν'(οι) θαν πιλιβαν'δης
γιατί έκουφτι κιρπίτσια μαζύ τ'ς κι' ένα κουρτσούδ'

κι' εφκiani ένα τραγούδ'! θάματ'(ι) ήταν χιλδουντσούδ'!
Κι' όπους είμασταν απ' τον κόσιου κατáιδρουμέν'(οι),
αντράπ'καμι να μας δ'γει έτσ'(ι) μουρτζουλουμέν'(οι),
ένα μπάνιου θέλ'σαμι μισημιριανό
κι' έτριξαμι να πλυθούμι στ'(η) γκιόλα τ' Κουσαντό.
Τράβηξι παρακείθι στην καβάκα τ' Μούτα
άφ'σαμι τα ρούχα μας πλάϊ σι μια σουγούτα,
γκόλιαβ'(οι) δίχους να χασουμιρούμι μι του ένα δγιό
ρίχκαμι χαρούμιν'(οι) στ'ς γκιόλας του νιρό.
Κι' όπους μεις νταλντούσαμι μέσα στα μπατάκια
απ' τα σάζια πρόβαλαν τ' μπιχτσή τα μουστάκια.
Θάν μας ίδγει, τα γκαβά τ' τόσοσ τα γκαλιάρουσι
κι στα έρμα ρούχα μας τη χιρούκλα τ' άπλουσι.
«Θείου μη τα ρούχα μας», τουν παρακαλούμι,
«κι' άλλ'(η) φουρά στα γκιόλια δε θα κουλιουμπρούμι».
Κι θάν πήγαμι κουντά τ' , μέσα απ' τη μουχρίσα
έσκυψι κι σήκουσι μια κρανείνια βίτσα.
Σιαάτ...μας χτύπ'σι τσουχτιρά πίσου στα κουλιά
έσκουξαμι απ' τον πόνου θα λουλουπαρμένα π'λιά.
Καφτά-καφτά τα ρούχα μας τη γκουλιαβιά μας έσκέπασαν
τ' αφτιά θα λαχανόφυλλα στα πλαϊνά μας κρέμασαν
γκατζιουφιασμέν'(οι) τη μύτη μας πυκνά-πυκνά ρουφούσαμι
κι μι τ' ς τρουβάδισ αδειανοί για τ'(η) μάνα μας τραβούσαμι!

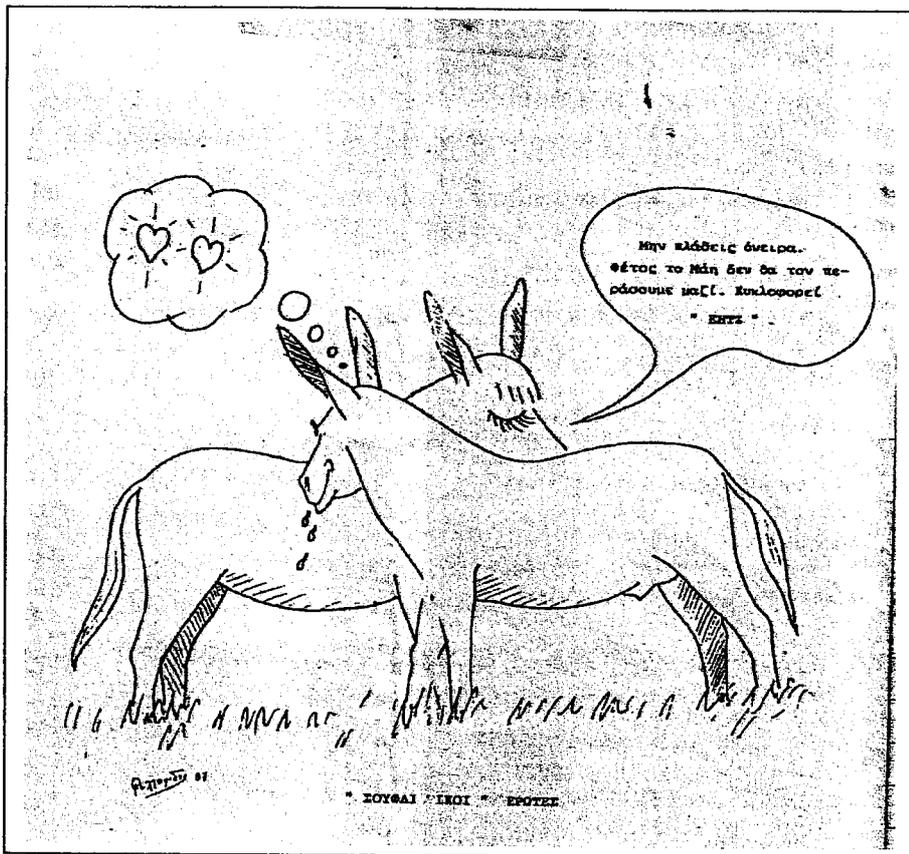
ΣΟΥΦΛΙΩΤΕΣ ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΙ

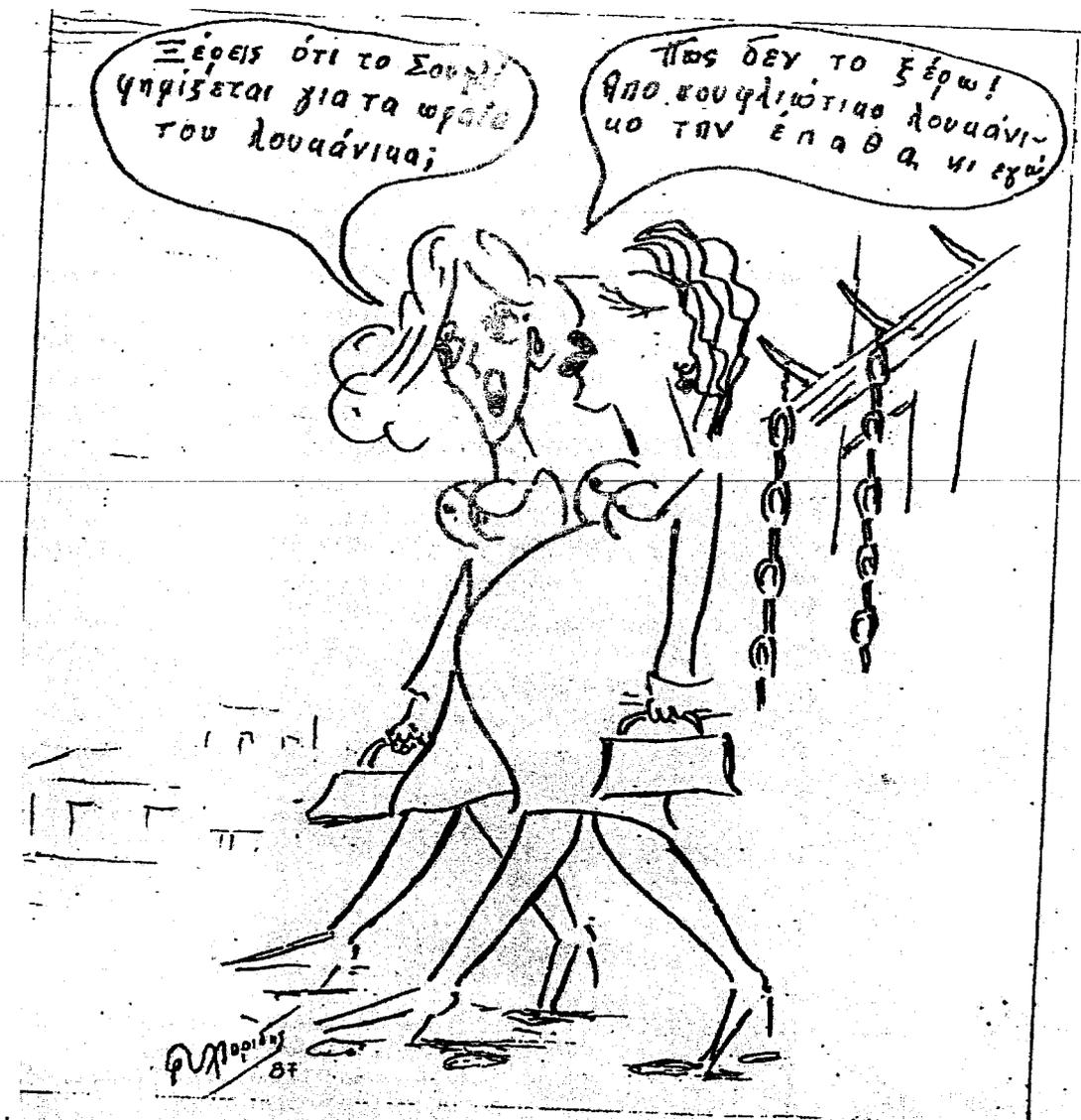
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΦΥΛΛΑΡΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στο Σουφλί όπου περάτωσε τις γυμνασιακές του σπουδές και στη συνέχεια πήρε το πτυχίο του ως δάσκαλος από την Παιδαγωγική Ακαδημία της Αλεξανδρούπολης.

Ταλαντούχος στη ζωγραφική και στο σχέδιο πήρε σχετικά μαθήματα στη Σχολή Λαϊκής Επιμόρφωσης Αλεξανδρούπολης και δίδαξε στο Πρότυπο Κέντρο Επιμόρφωσης και στο Παιδαγωγικό Τμήμα του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης.

Τα σκίτσα που παρατίθενται έχουν δημοσιευθεί στην αποκριάτικη εφημερίδα του Συλλόγου Σουφλιωτών Αλεξανδρούπολης «Απουκράτ'(ι)κούς Τιαλιάν'ς» (Αποκριάτικος Κήρυκας) που και αυτός ο τίτλος είναι έμπνευση του ίδιου του σκιτσογράφου.

ΑΡΙΣΤΟΓΕΝΗΣ ΛΟΓΑΡΑΣ

Γεννήθηκε στο Σουφλί το 1939. Μετά την αποφοίτηση από το εκεί Γυμνάσιο σπούδασε σχεδιαστής, διακοσμητής και τοπογράφος Μηχανικός στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Είναι μόνιμος κάτοικος Σουφλίου παντρεμένος με δύο παιδιά. Ερέθισμα για ν' ασχοληθεί με τη γελοιογραφία αποτέλεσε η έκδοση στη Θεσσαλονίκη της εφημερίδας «ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΣΟΥΦΛΙΩΤΩΝ» της οποίας είχε την επιμέλεια μαζί με τον εκδότη και ψυχή της εφημερίδας Νικόλαο Τιάκα. Στην εφημερίδα αυτή δημοσιεύτηκαν και τα σκίτσα που ακολουθούν:

ΠΟΥΤΙΟΛ'Σ

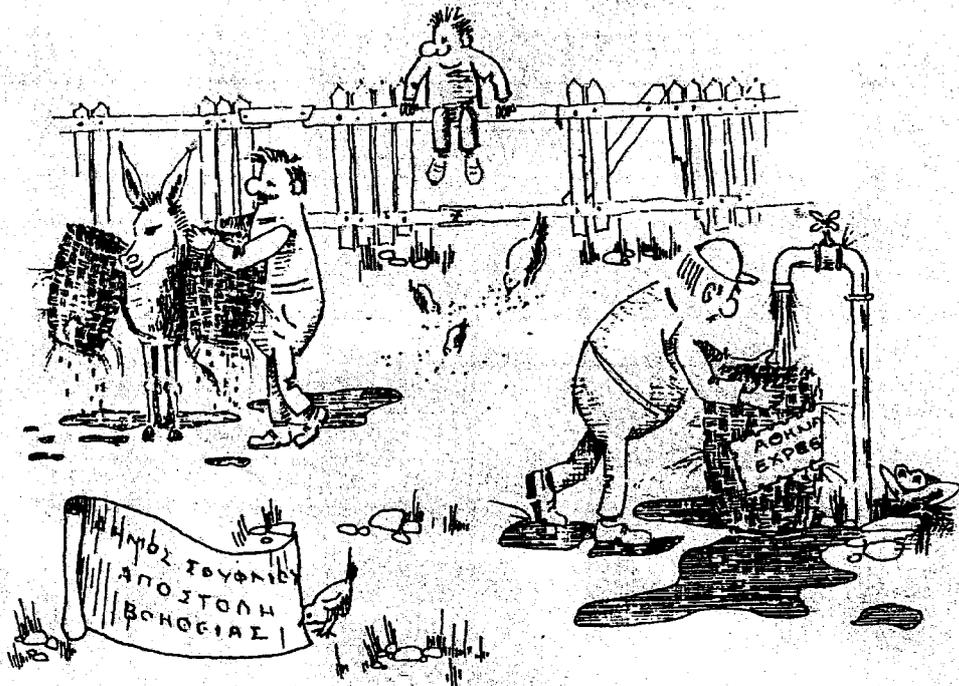

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ ΓΚΑΓΚΟΥΛΙΑ

Η Παναγιώτα Γκαγκούλια είναι αρχιτέκτονας και εργάζεται στην Αλεξανδρούπολη.

Ευθύς μόλις ανακοινώθηκε ότι παρουσιάστηκε πρόβλημα λειψυδρίας στην Αθήνα ο Δήμος Σουφλίου αποφάσισε την ταχεία αποστολή νερού στους Σουφλιώτες της Αθήνας. Το σκίτσο αυτό της Παναγιώτας Γκαγκούλια δημοσιεύτηκε στην αποκριάτικη Εφημερίδα του Συλλόγου Σουφλιωτών Αλεξανδρούπολης «ΑΠΟΥΚΡΑΤ΄ΚΟΥΣ ΤΑΛΙΑΝ΄Σ» (Αποκριάτικος κήρυκας) την αποκριά του 1993.

Γ Λ Ω Σ Σ Α Ρ Ι Ο

A

- Αβανάκ'ς = ανόητος, βλάκας, ηλίθιος
Αβλαντίζου = κρυφοβλέπω, παραμονεύω
Αγιακίιστους = αυτός που δεν καταφέρνει να κάνει κάτι με τα χέρια του που δεν «γιακιστί(ει)».
Αγιαρλίδ'κα = κουτοπόνηρα
Αγιάρ'ς -ου = κουτοπόνηρος-η
Αγίρντιζου και αγίρντώ = στραμπουλίζω
Αγίρτζμα = στραμπούληγμα
Αγκλαντίζου = κάνω κάτι κατανοητό
Αζαπους =ατίθασος, αχαλιναγώγητος
Αϊλιά =αλίμονο
Άκ'στι = ακούστε
Ακτάρτσι τ'ουρταλίκ'(ι) = του ήρθαν άνω κάτω, τα χρειάστηκε
Ακταρντίζου =ανακατεύω, μετακινώ
Άμα =αν, όταν
Αμά = όμως, αλλά
Αμπουρά = στενή διάβαση, είσοδος αυλής
Αναβουδώ = περνώ τα νήματα του στημονιού από το χτένι του αργαλειού
Ανας'(ι)καμένα =σιχαμερά
Αναφιλέ = ανώφελα, μάταια
Άντα = όταν
Άνταμ =ανθρωπέ μου, βρέ, καλέ
Αντά σουρατζίμ = λοιπόν (σε παραμύθια)
Αντασίνα = φιλενάδα
Αντέτ(ι) = έθιμο, συνήθεια
Αντζιάκ'(ι) = μικρό τσεκούρι
Αντίρντιζου = ξαναβλασταίνω, ανανεώνομαι
Αντραλιάζουμι = ζαλίζομαι
Αντρέπουμι =ντρέπομαι
Απέδου-απέκ' (ει) = απο δώ-απο κεί
Απ'(ει)κάζου = καταλαβαίνω
Αρά - αρά = αραιά-αραιά
Αραδίζου = περπατώ, περπατώ στην αράδα
Αραθ'μώ = αποθυμώ
Αραλίκ'(ι) = αραλίκι, ευκαιρία, σχισμάδα
Αράπ'(η)ς = αράπης
Αρατίκ'ς και αρατλίκ'ς = φίλος, κολλητός
Αρκαντάης = σύντροφος, συνάδελφος
Αρκ'δίσια = αρκουδίσια, σαν της αρκούδας

Αρπατζιάνια = ονομασία αγροτικής τοποθεσίας του Σουφλίου
Αρπατζίκ(ι) = κρεμυδάκι, φυτεία με μικρά κρεμύδια
Αρσιάτια = διάφορα μικρά γλυκίσματα
Αρτσιουμα = αγριάδα
Αρτσιουμένους = αγριεμένος
Αρσιώνουμι = αγριεύω, σηκώνομαι απειλητικά
Αρχίν'τσαμι = αρχίσαμε
Αρχουντάς = Αρχοντής
Ασγκίν'ς = ατίθασος
Ασηρίδ'κου = ασυνήθιστο
Ασκέρια = στρατεύματα
Αστριχιά = το κενό διάστημα ανάμεσα σε διπλανά σπίτια που είναι κάτω από τις
    στέγες τους
Άτζιαπα = άραγε
Ατσιόλ'(ι) στ'(η) = αυτή που δεν «τσιολίστηκε», δεν τρυγήθηκε
Αυλούδης = μικρές αυλές
Αχλαντίζου = κάνω αχ και βαχ, αναστενάζω
Αχλάντ'ζμα = αναστεναγμοί, στεναχώρια
Άχρεια πράματα = η γενετήσια πράξη, το σέξ

B

Βαϊζου = γέρνω
Βάϊσι = έγειρε, ξάπλωσε
Βήκι = βγήκε
Βιάτα (τα) = τα περιουσιακά στοιχεία
Βιργουλίζουμι = περπατώ κουνιστά
Βίτσα = ψιλή βέργα
Βλουγιάρου = βλογοκοκκίνο
Βουϊνιές = κοπριές βοδιών
Βουρδουνιάζου = αναψοκοκκινίζω από οργή
Βουρλουντίζουμι = αποτρελλαίνομαι
Βρουμουκαρά = βρωμοκαρυδιά, χόρτο που μυρίζει άσχημα

Γ

Γαλασιδής = αγριόχορτα με γαλακτώδη χυμό
Γανιάζου = θυμώνω
Γεασιά = γειάσου, μπράβο
Γείνουρου = όνειρο
Γιακλή(ς) = μνηστή, μνηστήρας
Γιακσίζου = καταφέρνω να κάνω κάτι, πιάνει το χέρι μου
Γιαλαμάς = μικρό πρήξιμο στα χείλη, υποτιμητική έκφραση

Γιαλαμπούκ'ς = λείος, ευειδής, τρυφερομαγουλάτος
 Γιαλλ'(οι) = οι άλλοι
 Γιαμάτσα = αγροτική περιοχή του Σουφλίου σε πλαγιά
 Γιαμάτσ'(ι) = έδαφος με κλίση
 Γιαναντίνά = αντίθετα, πεισιμόνως
 Γιαν'-γιανά = στο πλάϊ
 Γιάρ' = απότομη πλαγιά
 Γιασμάς = η μαύρη μαντήλα των γυναικών
 Γιγίμ'(ι) = τσούρμο, κοπάδι, σμήνος
 Γίδρους = ιδρώτας
 Γιλαδará = Αγελαδαριά, πλατεία του Σουφλίου όπου συγκέντρωναν τα γελάδια
                   για βοσκή
 Γιλέντζ'μα = γλέντι διασκεδάση
 Γιλιντώ = γλεντώ, διασκεδάζω
 Γιμινιά = γεμενιά, μαλακά παπούτσια
 Γιμιτζίκια = μεζεδάκια
 Γιμπιλιντίζου = παίρνω θέση για ύπνο, για ξεκούραση
 Γίν'κι = έγινε
 Γιόκ = δεν έχει, δεν είναι, δεν υπάρχει
 Γιόκσα ή γιόκσα μ' = επειδή, ειδάλλως
 Γιολντασή μ' = συνοδοιπόρε μου, σύντροφέ μου
 Γιόματα = αίματα
 Γιουγκάδισ = πρηξίματα
 Γιουμόζου = γεμίζω
 Γιουρτούδ = υποκοριστικό της λέξης γιούρτ'(ι) = μικρό κομάτι γης κοντά στο
                   σπίτι, συνήθως λαχανόκηπος, περιβόλι
 Γιράνιου = γαλαζωπό
 Γιρλιστίζου = ξαπλώνω για καλά, βολεύομαι
 Γίσβα = στενόχωρο υπόγειο ή ημιυπόγειο διαμέρισμα με χωμάτινο πάτωμα,
                   τρώγλη, χαμοκέλα
 Γίσκιουμα = σκιά, φάντασμα
 Γκαβά = τα μάτια
 Γκάβια = ψωλιά, τρύπα
 Γκαβώνου = τυφλώνω
 Γκαγκάς = ο λαιμός με το κεφάλι
 Γκαζγκαλώ = σκαλίζω, ξύνω
 Γκαλιαρώνου = γουρλώνω τα μάτια
 Γκάλιμπα = ίσως, πιθανόν, καθώς φαίνεται
 Γκαλιτσούδια = μικρά τσόκαρα
 Γκάμπλιους = χοντροκαμωμένος
 Γκανταλώ = γαργαλώ
 Γκαρτσανώ = γρατσουνίζω
 Γκατζιόλια = γαϊδούρια
 Γκατζουφιασμένους = κατσούφης, σκυθρωπός
 Γκέρτζμα = τέντωμα
 Γκετσεμέκ' (ι) = ισόπεδη διασταύρωση δρόμου με σιδηροδρομική γραφή,

«πασάζο» στη γλώσσα των σιδηροδρομικών

Γκζάνια = μικρά παιδιά
Γκιβρέτ' (ι)κους = ξεροψημένος, επι μουσικής εύθυμος
Γκιζιαρνώ = τριγυρίζω άσκοπα
Γκιλίρια = πλούτη
Γκιμπριντώ = ψοφώ
Γκίμπρινα = βουνό νότια του Σουφλίου
Γκιόλα = μεγάλη λίμνη
Γκιόλ'(ι) = έλος, μικρή λίμνη
Γκιότουρου = εργολαβία, αποκοπή
Γκιουζέλ = όμορφος -η -ο
Γκιουμπανίζου = χτυπώ βαρειά
Γκιουρντάν'(ι) = περιδέραιο
Γκιουρουλί = σαματάς, φασαρία
Γκιρέν'(ι) = γλυφό
Γκιρντίζουμι = τεντώνομαι, τανιέμαι
Γκίρτσλές = λαιμός (συνήθως της κότας)
Γκλιόμι = κυλιέμαι
Γκλότζιανα = γλυκοπατάτες
Γκλουμώνουμι = στριμώνομαι με άλλους γύρω-γύρω από κάτι
Γκόλιαβους = γυμνός
Γκουλιαφίζου = πασαλείφω, λερώνω
Γκουντουρντίζου = ξεσαλώνω, περνώ το όριο (επί διασκέδασης)
Γκτζιούν(ι) =γουρούι
Γκτζιουνάρ'ς = χοιροβοσκός, παιδικό παιχνίδι
Γκριμσταριό = ετοιμόρροπο κτίσμα
Γλέπου = βλέπω
Γόλης = Γρηγόρης

Δ

Δάχ'λου = δάχτυλο
Διατητής = διαιτητής
Δικράν'(ι) = γεωργικό εργαλείο με στυλιάρι και τέσσερις μυτερές βέργες
Δουκιώμι = θυμούμαι

Ε

Έξιφι = έξευε, έβαζε στο ζυγό ρ. ζεύω
Έι γκαζιλέρ = τραγούδι αποχαιρετισμού
Έκατι = σταθήτε - έκα = στάσου
Έχ'(ει) =το έχειν, η περιουσία
Έχια = τα περιουσιακά στοιχεία

Ζ

- Ζάλαχους = σαματάς από φωνές
Ζαμακώνου = χώνω, μπήγω
Ζαμάν'(ι) = χρόνος (ζαμανίσσιους = υπερήλικας)
Ζαράρ = βλάβη
Ζατέν = βέβαια
Ζ'γκούλουμα = στρίμωγμα
Ζεύου = ζεύω, βάζω στο ζυγό
Ζιάπκους = μεγάλος βάτραχος
Ζίγκίν-ζίγκίν = πικνά-πικνά
Ζιούπις = ώριμοι και μαλακοί καρποί
Ζούζουλου = ενοχλητικό έντομο, πειραχτήρι
Ζουμπλάκια = μικροί κόκκινοι καρποί ενός θάμνου που τους μασούσαν με τη μαστίχα κι'έκαναν μεγάλες φούσκες
Ζούνα = ζώνη με μεγάλη πόρπη
Ζώχια = ζωχαδάκια (φαγώσιμα αγριόχορτα),

Η

- Ήλιαμ = ιδιαίτερα
Ήνκι τάπα = έγινε τάπα, μέθυσε

Θ

- Θάμαξι = θαύμασε, απόρησε του ρ. Θαμάζου
Θάματ'(ι) = ίσως, σάμπως, μήπως, σαν
Θάν, θα = σαν, όπως, όταν
Θανάης = Θανάσης
Θάριψι = νόμισε
Θεύγου = φεύγω
Θηργιάγκαθου = χοντρό, μυτερό και επώδυνο σπιρί
Θιρμασιά = θέρμες, ελονοσία, πυρετός
Θ'κά τ'ς = δικά τους
Θ' κέλ'(ι) = δिकέλι, διχαλωτό τσαπί
Θιβγατιό = φευγάλα

I

Ιπιτώρα = πρωτήτερα, λίγο πριν
Ιππέν(ι) χαϊβάνι = τιποτένιο ζώο
Ίχουχου-ίχουχου = κραυγή χορευτών

K

Καβάκα = μεγάλη λεύκα
Καβακούδια = μικρές λεύκες
Καβραντώ και καπτώ = αρπάζω
Καγκίρντζου = κόβω το λαιμό με στρίψιμο
Καϊνία = ξύλα από οξιά με τα οποία γίνονταν μέρος από τους τροχούς των
αραμπάδων. Με αυτά κατασκεύαζαν τα παιδιά μικρά αμαξάκια
Καϊντώ = γλυστρώ, τσουλώ
Κάϊρ = πιά, πλέον
Καϊτέρ = περιμένοντας
Καϊσια = βερούκοκα
Κακανάρα = ξεροκέφαλο
Κάκου (η) = γρηά
Καλαμίδα = μακρύ ξύλο με το οποίο κατέβαζαν τα καρύδια από τις καρυδιές.
Κοντάρι σημαίας
Καλπαζανεύου = τεμπελιάζω
Καλπαζάν'ς = τεμπέλης, οκνηρός
Καμ' λούδια = εξωτικά πρόσωπα
Καμπιώτ (οι) = καμπίσοι. Οι κάτοικοι της κάτω συνοικίας του Σουφλίου
Καραγκιόζα = μαυρομάτα
Καράμπιλ'(ι) = το χωριό Αμόριο
Καραμπιλιώτ'(οι) = οι κάτοικοι του Αμορίου. Καραμπιλιώτες
Καρά Πασκάλ'(η) ς = Ο αγροφύλακας Πασχάλης Ανδρούδης φόβητρο των παι-
διών που ήθελαν να κλέψουν καρπούς
Καργκούδια = μικρά κοράκια, μικρές κάργες
Καρδαμούδια = μικρά κάρδαμα
Καρκαλιόμι = κακαρίζω
Καρκατσιλιά = η επάνω συνοικία του Σουφλίου και οι κάτοικοί της Καρκατσι-
λιώτ'(ες)
Κάρμα-καρισίκ = φύρδην-μύγδην
Καρντάσια = αδέρφια
Καταής = κατά γής, κάτω στη γή
Καταϊδρουμέν'(οι) = κάθιδροι
Καταπαίνους = ο λάρυγγας
Κατσιαρώνουμι = ανοίγω τα πόδια σε διάσταση
Κατσιβίλους = γύφτος, αθίγγανος, τσιγγάνος
Κατσ'(ι) φέλ'(ι)κους = γύφτικος, τσιγγάνικος

Κατσ'(ι)μαρδώνου = το σκάω, ξεφεύγω
 Κατσιουρντίζου και κατσιουρντώ = αφήνω να μου ξεφύγουν
 Κατσόγιανους = αρσενική χρωματιστή πεταλούδα
 Καφαλούδ' = κολασιό
 Καφτά-καφτά = γρήγορα-γρήγορα
 Καφτάν'(ι) = γυναικείο φόρεμα, ανοιχτό στο στήθος με στενή μέση και Φαρδειά περιφέρεια
 Κάχτρις = μυρμήγκια που τσιμπάνε
 Κιδρουπάλουκου = πάσαλος από ξύλο κέδρου
 Κίιντίζου = κάνω κιμά, χαλαλίζω, χαραμίζω
 Κίιντζι = χαλάλιζε
 Κιλάρ' = κελάρι, ο μεγάλος χώρος πίσω από τα δωμάτια, αποθήκη
 Κίμ ό ; = ποιος είναι ; (λέξη τουρκική)
 Κίν'σαν = κίνησαν, άρχισαν
 Κιντί = δειλινό, βραδάκι
 Κιούπα = μεγάλο πιθάρι
 Κιουπέκογλου = παιδί σκύλου
 Κιουπλί = κωμόπολη στην Ανατολική όχθη του Έβρου, 10 χλμ νότια του Σουφλίου
 Κιραμαργιό = κεραμοποιείο
 Κιραμαρτζίδις = εργάτες σε κεραμοποιείο
 Κιραμ'δέϊνια μάδα = αμάδα από κεραμίδι
 Κιρμπιντένια = τανάλιες
 Κιρπίτσια = άψητα πλιθιά
 Κίρτσ'νιάζου = κοκαλώνω από το κρύο
 Κιρχάνατζης = προαγωγός, αεριτζής
 Κίσκίβρακ = πιασμένο γερά κάτω από τη μασχάλη, αγκαζέ
 Κίπρνου = κίτρινο
 Κ' νάει = ξεκινά, αρχίζει
 Κόθαρους = εξόγκωμα
 'Κόμα =ακόμα
 Κόμα-κόματι = έλα-ελάτε, προφτάστε
 Κόντζια = ψηλές μάλλινες παντούφλες
 Κόπ'καν = κόπηκαν, κουράστηκαν
 Κόπ'τσια = κουμπιά
 Κόσια-κόσιαξαμι = τρέχα-τρέξαμι ρ. κουσιάζω = τρέχω
 Κότσαλα = μικρά κομάτια από ξερό καλάμι σιταριού
 Κότσ'(ι) (το) = ο αστράγαλος, κριάρι
 Κουϊτής = μέρος που δεν το πιάνει ο άνεμος, απάνεμο
 Κουκούδ' = το κάκαδο της πληγής αλλά και μυγιάγγιχτος
 Κουλιά = ο πισινός
 Κουλουφουτιά = πυγολαμπίδα
 Κουμπουκέδουνα = μικρά σκληρά κυδώνια
 Κουταρντώ = κόβω το σχοινί
 Κουτρός'(ι)κλα = κοτρόςκυλα
 Κουτροκόςιουρα = μεγάλη καλαθούνα για κοπριές

Κουρκουντάβας = μοναχικός, απωθητικός, μονόχνωτος
Κουρνάς = βρύση
Κουρνούφουλιώτ(οι) = οι κάτοικοι του χωριού Κορνοφωλιά
Κουρντίζουμι = παίρνω σπούδαίο ύφος
Κουρτσιουμπανάς = αυτός που κάνει παρέα με κορίτσια
Κουρτσούδ' = κοριτσάκι
Κουσιάζου = τρέχω
Κουσίνια = όνομα αγροτικής περιοχής του Σουφλίου
Κουσιόρα = μεγάλη καλαθούνα
Κουζμουραφία = κοσμογραφία
Κουτουπώνου = στριμώχνω
Κουτσ'νάρια = οι αστράγαλοι
Κούχτιο = κάτι το μοναχικό που εμπνέει φόβο
Κρανείνια βίτσα = ψιλή βέργα από ξύλο κρυνιάς
Κυράτσιας = κυρίες, παιγνίδι κοριτσιών
Κ' φάδισ = κουβάδες

Λ

Λαγκίτις = κρέπες
Λαγόϊρους = Λαγόγυρος, περιοχή του Σουφλίου
Λακιρντί = λόγος, συνομιλία
Λάκρους = σβέρκος, αυχένας
Λαλαγιάν'δισ = οργανοπαίχτες, λαληματάδες
Λαλήματα = μουσικά όργανα
Λαχαρμιά = λάχανο τουρσί
Λέμπου = ανθρώπινη πυραμίδα με κυκλικά τοποθετημένους άντρες
Λήτσιους = Χρήστος
Λιμουριάζου = σπάζω κάποιον στο ξύλο
Λιμπλιμπούδια = στραγάλια
Λουγιουρνώ = τριγυρνώ εδώ κι'εκεί
Λουλάδισ =τσιμπούκια, πίπτες
Λουλουπαρμένους = λωλοπαρμένος
Λόϊρα = ολόγυρα
Λουρώνου = χτυπώ με το λουρί
Λουφαχτός = λιγομίλητος
Λυγκιαστός = λόξυγγας

M

- Μαγλίκια = πολυτελές κεφαλομάντηλο των γυναικών
Μαθέ μ' = δηλαδή
Μαϊμουτζιλίκια = μορφασμοί σαν της μαϊμούς, άσεμνες χειρονομίες
Μάκινα = μηχανή
Μάλη μ' = μαμά μου
Μαλλιά δραχτους = τύπος ψηλός τριχωτός και αχτένιστος
Μάλλισ'κισ = μάλλινες
Μάναχα = μονάχα
Μαντιάκια = μικρά αλλά κραυγαλέα σκυλιά
Μαντ' λούδ' = μαντηλάκι
Μάξους = επίτηδες
Μαριά = προβατίνα
Μαρμάγκαλους = μεγάλο έντομο, κατσαρίδα
Μαρτσόμ' λους == νερόμυλος στον Έβρο (τοπικό όνομα Μάρ'τσα)
Μασάλ'(ι) = παραμύθι, αφήγηση (συνήθως ευτράπελη)
Μασκαραλίκ'(ι) = ντροπή, προσβολή
Μαστραπατζούδ' = μικρό μεταλλικό κύπελλο με χερούλι
Ματάς = πριονωτό κλαδευτήρι
Ματζίρκ'(η) πιπιρά = καυτερή πιπεριά
Μαχαλάς = συνοικία, απογευματινή συγκέντρωση γυναικών
Μεντεμπούρ'ς = άθλιος
Μέρι = μήπως
Μέτα = ξανά, πάλι
Μήτσ'(ι)κας = ο παλιός νεκροθάφτης του Σουφλίου
Μιζλίσ'(ι) = σύσκεψη, συμβούλιο
Μιϊντάνια = πλατείες, ανοιχτωσιές
Μικρούτσ'(ι) κους = μικρός
Μινέλ'ς = Μενέλαος
Μιντιλάρ'ς = άχρηστος
Μιρά = μεριά
Μισκίν'κα = βρωμιάρικα
Μι του ουσούλ'(ι) = σιγά, μαλακά
Μιστ' μένους = μεθυσμένος
Μι χώρ'ς = χωρίς, δίχως
Μόλια = πέτρες
Μούζμουλα = κορόμηλα, τζάνερα
Μουλιώ = η Μαρία χαϊδευτικά
Μουλντουβάνδισ και μουλντουβανέοι = νέοι ζωηροί και απείθαρχοι
Μουλουγώ = ομολογώ, αφηγούμαι
Μουλουμουτώ = μονολογώ χαμηλόφωνα
Μουλώνου = σωπαίνω
Μουρά = μουριά
Μουσαφιρλίκ'(ι) = επίσκεψη, φιλοξενία

Μουσαφίρ οντασί = δωμάτιο για ξένους, σαλόνι
 Μουσαφίρ'ς = επισκέπτης, φιλοξενούμενος
 Μουσταλευριά = γλύκισμα από μούστο αλεύρι και ζάχαρη
 Μουτιός = Δημητρός
 Μούτσ'(ι)κους = μικροκαμωμένος, μικρός
 Μουχρίτσα = είδος ψηλού χόρτου
 Μπαγίρντίζω = φωνάζω γοερά, κλαίω γοερά, σκούζω
 Μπαΐα νότ'σι = αρκετά δρόσισε
 Μπαϊλτζ'μένα = λιπόθυμα
 Μπαϊλντίζω και μπαϊλντώ = λιποθυμώ
 Μπακάλ'(ι)κου = παντοπωλείο
 Μπακάμ'(ι) = άρωμα
 Μπακίρτσούδ'(ι) = μπακιράκι, μικρό χάλκινο δοχείο
 Μπάλκαμπα σπόρια = είδος κολοκυθόσπορου, πασατέμπος
 Μπάμπαλα = όρχεις
 Μπαμπαλιώρις = μεγαλοκαμωμένες, μεγάλα κουλούρια
 Μπαμπανάτσα = σπιτική φραντζόλα, παιδικό παιγνίδι
 Μπαμπατζιάν'κους = πολύ μεγάλος
 Μπαμπάτσ'(ι)κους = μεγάλος
 Μπάμπου -μπάμπις = γρηά-γρηές
 Μπαργιάκ'(ι) = μπαϊράκι, σημαία
 Μπάρι μ' = τουλάχιστο
 Μπαρτζαχείλας = πρησκοχείλης
 Μπασιαρντίζου και μπασιαρντώ = πετυχαίνω το στόχο, καταφέρνω
 Μπάσ'(ι) παρμάκ(ι) = το μεγάλο δάχτυλο
 Μπαστραβίτσα = επιδερμική κρεατοελιά, ακροχορδώνη
 Μπατάκια = βούρκος, κατακάθια
 Μπάτσαρους = γελοιογραφία, αστεία εικόνα
 Μπαχτσιάς = λαχανόκηπος, μπαξές
 Μπ' δούν = πηδούν
 Μπεζεβέγκης = μαστροπός
 Μπέτ'(ι) κους = άσχημος
 Μπιζιαρνώ = βαριέμαι
 Μπιλέμ = βέβαια
 Μπιλιούκ'(ι) = μπουλούκι , πλήθος
 Μπιλμπίλια = αηδόνια
 Μπίμπους-μπίμπα = γαλοπούλα, κούρκος, καμαρωτός αλλά κουτός
 Μπινάς = κτίριο, ψηλό σπίτι
 Μπιντένα = χειμωνιάτικο καφτάνι
 Μπιντιαβά = ανέξοδα, τζάμπα
 Μπίνικλι = το χωριό Τυχερό
 Μπιρντέν και μπιρντένμπιρ = απότομα, ξαφνικά, αμέσως
 Μπιτίζου = τελειώνω
 Μπιτιούνκα = ολόκληρα
 Μπιχτσής = αγροφύλακας
 Μπλάνα = αρμαθιά

Μπλαστρώνουμι = στρογγυλοκάθομαι, κολλώ, όπως το έμπλαστρο
Μπλούντα = κάμπια
Μπ'ντούτσ'(ι) = μικρό λαγηνάκι
Μπόντους = το κεντρί της μέλισσας, σκυθρωπό ύφος
Μπόσκατα = οι βρωμιές από τα κουκούλια
Μπόσ'(ι)κα = χαλαρά. Επί λόγου τα χαζά, τα χαμένα
Μπουγάζια = τα πέτρινα στόμια των πηγαδιών, λαρύγγια, στενά περάσματα
Μπουκουρέτσου = χοντροκομένη, με φουσκωτό μαλλί που το έκαναν στο
Βουκουρέστι
Μπουλαστώ και μπουλαστίζου = αρχίζω με φορά
Μπουλγκούρ = μπλιγούρι
Μπουμπάς = πατέρας
Μπουμπ'νώ = χτυπώ δυνατά
Μπουμπότα = μπομπότα, καλαμποκίσιο ψωμί
Μπουνακλανταίνου = αποβλακώνομαι
Μπουνάκ'ς = βλάκας, ηλίθιος
Μπουραζάνια = σάλπιγγες
Μπουραζανάδης = σαλπιδιγγές
Μπουρμπουλ'σμένους = τυλιγμένος στο κεφάλι
Μπουχτσιάς = μποξάς. Δέμα με ρούχα τυλιγμένα σε τετράγωνο πανί
Μπρά ! = βρέ ! (με θαυμασμό)
Μπράτ'(ι)μους = παράγαμπρος, στενός φίλος
Μπραχάμια = αγροτική περιοχή του Σουφλίου
Μ'σούρα = τσανάκα
Μύδαλα = αμύγδαλα

N

Ναμκιόρ'ς = αχάριστος
Ναμουσλούδης = ευηπόληπτοι, αξιοπρεπείς
Νάτ'ς = νάτος, νάτους
Νέ ; = τι ;
Νέ-νέ = ούτε-ούτε
Νήλιους = ήλιος
Νιάτσιας = Θανάσης
Νιέτ'(ι) = απόφαση
Νινέ = μάνα
Νιρουκουλόκ'θα = νεροκολοκύθα, κρατσούνα
Νιρούλιαβους = νερωμένος
Νιφές = ταμπάκος
Νούνους = νουνός, κουμπάρος
Νταγιαντώ = ακουμπώ, στηρίζομαι

Νταγιαντ'σμένους = στηριγμένος
 Νταήδης = μεγάλοι άντρες
 Νταλακιάζου = διψώ μέχρι σκασμού, κουράζομαι
 Νταλντήρμάς = κλωνάρι κατάβολάδας, αυτός που χώνεται
 Νταλντώ = μπαίνω, βουτώ (στο νερό)
 Νταμκάς = στίγμα, μουντζούρα
 Ντάρμα ντουμάν'(ι) = άνω κάτω
 Ντ'βάρ = ντουβάρι, τοίχος
 Ντεμέκ = δηλαδή
 Ντιάφλης = Τριαντάφυλλος
 Ντιβανές = βλάκας, ηλίθιος
 Ντιβίρτσι = αναποδογύρισε (ρήμα ντιβιρντώ)
 Ντιϊ = δήθεν, τάχα
 Ντικιλντζίζουμι = καίγομαι από επιθυμία για κάτι
 Ντίκ'ς = ξεροκέφαλος
 Ντιλιμπασσιάρου = τρελλονόθα
 Ντίμπιντιου = εντελώς, ολοσχερώς
 Ντιμιτιρίδ'κους = στητός
 Ντιξνέρ = διπλός πέλεκυς
 Ντιουντιούκα = σφυρίχτρα
 Ντιρισμάκ'(ι) = αγροτική περιοχή του Σουφλίου
 Ντιρλικώννου = τρώω μέχρι σκασμού
 Ντουκουντίζου = σείω, ταρακουνώ
 Ντουμπουλόγαλου = αποβουτυρωμένο γάλα
 Ντουνιάς = κόσμος
 Ντουνιά γκιουζελί = η ομορφότερη στον κόσμο
 Ντουουσντζίζουμι = σιάζομαι
 Ντουρούκ'(ι) = γεμάτο ως επάνω
 Ντριμών'(ι) = χοντρό δερμάτινο κόσκινο με μεγάλες τρύπες

Ξηρουπνάκας = ξεροκέφαλος
 Ξιζαβρακώννουμι = ξεβρακώνουμαι, μου πέφτουν τα βρακιά
 Ξικλάδιασμα = αφαίρεση των κουκουλιών από τα κλαδιά
 Ξικόλουμα = υποτιμητικά ο κάτω των 18 ετών
 Ξιμουραίνου = αποβλακώνομαι
 Ξιμπουσ'(ι) καίνου = χαλαρώνω, τα χάνω
 Ξινόμ'σις = έδιωξες
 Ξιόμι = ξύνομαι
 Ξιουρθώννου = καταφέρνω, εξαρθρώνω, πληγώνω
 Ξιπατουμένους = ξεχαρβαλωμένος
 Ξιπλαντανιασμέν'(η) = ντυμένη με εξώπλατο φόρεμα
 Ξιπλατζ' μένους = εξαρθρωμένος, βγαλμένος

Ξισκανίζου = ζηλεύω, ξεσινερίζομαι
Ξ' (υ) μέν'(η) σκιουμπιά = ξυμένος σκεμπές (στομάχι ζώου)
Ξ (υ)νίζ'(ει) του λακίρντι = χάνει ο λόγος την αξία του

Ο

Ούλιτσκις = όλοι
Ουλούμ = παιδί μου
Ουραχτσής = θεριστής
Ουραχσιδ' κ'(η) παλαμαρά = η παλαμαριά των θεριστάδων
Ουργιασμένα = κακότροπα
Ουρτάκ'(ι) κους = συνεταιρικός
Ουρταλίκ(ι) = ο περιβάλλον κόσμος, σύμπαν
Ουσουλ'(ι) (μι του) = σιγανά, αθόρυβα

Π

Παγαδώνου = δροσίζω
Παγκύρια = πανηγύρια
Πάϊαγκας = αράχνη
Πάϊντους = διάλειμμα εργασίας (στο μεταξεργαστήριο Σουφλίου)
Παλιόστρατα = δρόμος του Σουφλίου
Παλιότσιουλους = παλιό πάπλωμα
Παλ'(ι)καρούδια = παλικαράκια
Παλούκια = πάσαλοι
Παμπόρια = βαπόρια, καράβια
Παντόφλια = παντούφλες
Παπέοι = παππούδες, γέροι
Παραδάγγαλα = οι αμυγδαλές, τα λαιμά
Παραλαλώ = παραμιλώ
Πατέκα = μονοπάτι, πονηρός άνθρωπος
Πατίκια –πατικούδια = μαλακά γυναικεία παπούτσια
Πατίρντι- ιά = θόρυβος, αναστάσιση, η τελευταία περίοδος εκτροφής των κουκουλιών
Πατλάκις = ψητά καλαμπόκια, ποπ κόρν
Πατλακώ = χτυπώ με θόρυβο (κάνοντας πάτ-πάτ)
Πέδου –κείθι = από δω-από εκεί
Πεζεβέγκης = αχρείος
Πιδουνόμους = παιδονόμος. Δημοτικός υπάλληλος της εποχής της διδακτορίας της 4^{ης} Αυγούστου που έλεγχε τη συμπεριφορά των παιδιών
Πιλιβαναίοι και πιλιβάν'δισ = παλαιστές, κοσμητικό επίθετο για αγόρια

Πιπκώνου = αναποδογουρίζω
 Πιργιόν'(ι) = πριόνι
 Πιρπικλάδης = περικοκλάδες
 Πιρπιρούνης = τα εδώδιμα φυτά της παπαρούνας
 Πιρσό = περισό, πολύ
 Πιρσιά = η χωρίστρα των μαλλιών, αντρικό χτένισμα
 Π' λακ'δούδια = πουλάδες
 Π'άληξι = πηλάλησε, πήγε τρέχοντας
 Π' λιά λουλουπαρμένα = αποτρελλαμένα πουλιά
 Πλιατσ'(ι) κώνου = πλακώνω
 Π'λός = πηλός, πηλός από ειδική σύνθεση με ιαματικές ιδιότητες
 Πλουκός = περίφραξη με πλεχτά κλαδιά
 Πουδένουμι = βάζω τα παπούτσια
 Πούλια (τα) = χρυσές λίρες
 Πουλιουμώ = πολεμώ, προσπαθώ
 Πουλιών'ς = Πολυχρόνης
 Πουινιώτ'ς = Παναγιώτης
 Πουρπουλίζουμι = κουνιέμαι μια εδώ μια εκεί
 Πουρτσαλώ = πιτσιλίζω
 Πουσιουρτί = φαχνό χοιρινό κρέας μαγειρεμένο και διατηρημένο στο λίπος
 Πουσ'(ι) πουόρζαν = έλεγαν ψιθυριστά, χαμηλόφωνα
 Που τ'ς νύφ'ς τ (η) μιρά = από τη μεριά της νύφης
 Πρικνιάρου = αυτή που έχει φακίδες (πρέκνα)
 Προυβουδώ = ξεπροβοδίζω, ξαποστέλνω
 Προυγκώ = διώχνω με φωνές και χειρονομίες
 Πυρουστιούδης = μικρές πυροστιές

P

Ριιγμέν'(η) = ριγμένη
 Ριτσέλια = φέτες από κολοκύθι ή καρπουζόφλουδα βρασμένες μαζί με το πιπιμέζι
 Ρίχ'καμι = ριχτήκαμε
 Ρόπουτους = θόρυβος
 Ρουκώνου = βάζω μέσα, χώνω, μπήγω
 Ρουκουμένους = χωμένους
 Ρουσιτίσια = μπουκιές από μπαγιάτικο ψωμί βρασμένες σε χυλό από αλεύρι με λάδι ή βούτυρο
 Ρουσόλ'(ι) = ροσόλι, γλυκό πιοτό

Σ

- Σάβιτ (η) = Ελισάβετ
 Σαβουρντώ = εκσφενδονίζω
 Σάγκαργκας = τσιμπούρι
 Σάζια = ελόβια φυτά με τα οποία γίνονται οι ψάθες
 Σακατμάς = πρόχειρο στέγαστρο μπροστά στο σπίτι ή προέκταση κτίσματος
 Σαϊάκι = χοντρό μάλλινο ύφασμα
 Σαϊάς = μαντρί σκεπασμένο με σάζια
 Σαλντώ = κάνω σάλτο, επιτίθεμαι, ορμώ
 Σαλτίκ'(ι) = το χωριό Λάβαρα
 Σαμπαά καρσί = ξημέρωμα
 Σαμπάχλαϊ = ξημέρωμα
 Σαντέκ μαντέκ = μια εδώ- μια εκεί
 Σαρανταγκρά = τοποθεσία του Σουφλίου
 Σαρσάρζανι τα γιόματα = σαρ-σαρ έτρεχαν τα αίματα
 Σαρμπνάρ = η επάνω πλατεία του Σουφλίου. Σαρπ Μπουνάρ κατά μετάφραση
     = δυνατή πηγή
 Σαρχόης = μπτεκρούλιακας
 Σέβκι = εισήλθε, μπήκε
 Σιακεί = προς τα εκεί
 Σιάλαρους = σαλίγκαρος
 Σιάπκα = κασκέτο
 Σιαπλαμάς = απρόσεκτος
 Σιασιρντώ = τα χάνω, σαστίζω
 Σιασκίνκα = χαζά πράγματα
 Σιαψάλ'ς = σαψάλης, απρόσεκτος
 Σίκέ-σίκη = κατ'ανάγκην
 Σινιμάς = σινεμά, κινηματογράφος
 Σίντ'ρια = κτιστοί καναπέδες κολλητοί στους τοίχους
 Σιούκου = σήκω
 Σιουρμπέτια = σερμπέτια, ηδύποτα, τα αίματα από τις πληγές
 Σιουρναρίζου = κυλώ σαν το νερό κάνοντας σιούρ-σιούρ
 Σίργκιά = υπόστεγα, πρόχειρα στέγαστρα στις λαϊκές αγορές
 Σκαρκάλια = ακρίδες και γενικά έντομα που δεν πετούν
 Σκίσματα = κομάτια από ξεραμένα φρούτα
 Σ'λιάρ = στυλιάρι
 Σ'κλαστήρ = σκαλιστήρι
 Σκλέντζα = το παιδικό παιχνίδι τσιλίκι
 Σκ'τέλα = σκουτέλα, τσανάκα, πήλινη πιατέλα
 Σόρμανταν = χωρίς να ρωτήσει
 Σόσα = δημόσιος δρόμος, δημοσιά
 Σουγούτ'(ι) = πιά
 Σουγούτα = μεγάλη ιτιά
 Σουλούκ'(ι) = ανάσα, αέρας, άσθμα

Σουράτ'(ι) = αγριωπό ύφος
Σουρουντίζω = το παρατραβώ, χρονοτριβώ
Σουσντέ = τάχα, δήθεν
Σουφράς = σοφράς, χαμηλό στρογγυλό τραπέζι
Σπουρά = σποριά, επιφάνεια ίση $\frac{1}{4}$ του στρέμματος
Σταφλαρμιά = χυμός από σταφύλια
Στρέκλους = αλογόμυγα, οίστρος
Στριπουμένου = με στομωμένη την κόψη του

Τ

Ταϊ = το φαγητό που δίνουμε στα ζώα, συνήθως αλεσμένο καλαμπόκι (γιαρμάς)
Ταράσ'(ι) = ότι απόμεινε από τον τρυγητό του καρπού, υπόλοιπο
Ταρικάτ'(ι) = παληκαράς, νταής
Ταρικάτια = οι παληκαράδες της Αδριανούπολης κάτι σαν τους κουτσαβάκηδες της παληάς Αθήνας
Τέρμα = ο τερματοφύλακας
Τζάφτις = μασάλια, παχειά λόγια
Τζ'(ι)γέρια = σηκώτια, ήπατα
Τζιαβαλιασμός = φασαρία από φωνές, οχλαγωγία
Τζιάμπα = τζάμπα, χωρίς πληρωμή
Τζιαμπάζ'δεις = τζαμπάδηδες, ζωέμποροι
Τζιαμπράνα = το κατώτερο μέρος της σπασμένης στάμνας με νερό για να πίνουν οι κότες. Κεφάλια
Τζιάνου μ' = ψυχή μου
Τζιμπίσι'(ι) = τσιμπούσι, φαγοπότι, συμπόσιο
Τζιόπια = κοντά ξύλα που τα πετούσαν στην καρυδιά για να πέφτουν τα καρύδια, Ρόπαλα
Τζιουμάκα = χοντρή βέργα
Τιμπιρέκ'(ι) = τουμπιλέκι, τύμπανο με κεραμικό γύρο σε σχήμα τσουκαλιού
Τιν' χάς = ερημιά, ησυχία, ολιγανθρωπία
Τ' λιγάδια = τυλιγάδια, διχαλωτά ξύλα γύρω από τα οποία τύλιγαν τα νήματα
Τουλουμπατζήδεις = αυτοί που δούλευαν τις τουλούμπες, ναύτες
Τουρλιού-τούρλιού = ανάκατα
Τουρφαντά = τροφαντά
Τρουβάς = τορβάς, ταγάρι
Τσαγκαρσούλ'(ι) = τσαγκαρσούβλι, το μικρό σουβλί των τσαγκάρηδων
Τσακώνου = πιάνω, συλλαμβάνω
Τσάπουρνα = οι καρποί της τσαπουρνιάς
Τσέργα = υφαντό μάλλινο κιλίμι
Τσιάκ = ως , ως εκεί

Τσιακίρ κέφ = ευθυμία
 Τσιαλμάτις = σκούφοι τριγυρισμένοι με πανί σαν τουρμπάνια
 Τσιαλντίσου να τουν = να πάρω λίγο ύπνο
 Τσιαμούδια = πευκάκια. Τοποθεσία στα Ν. του Σουφλίου
 Τσιαμούρ = λάσπη
 Τσιαμουρλαντίσκι = λασπώθηκε (τσιαμούρ = λάσπη)
 Τσιάμπουτζιάκ = γρήγορα
 Τσιαράπια = κάλτσες
 Τσιάτσιανίζου = συνθλίβω
 Τσιάτσ'(ι)κα = φλυτζάνα
 Τσικματζούδ = υποκοριστικό της λ. τσικμάς επέκταση σπιτιού
 Τσιμιντάν'(ι) = είδος κεντημένου αντρικού σακακιού
 Τσιούκα = ύψωμα, σωρός, στοίβα
 Τσιουκιάζουντι = πέφτει ο ένας πάνω στον άλλο
 Τσιουλούδια = μικρά στρωσίδια
 Τσιούμπ'σι = τσίμπησε
 Τσιουρβάς = σούπα
 Τσιουτζιουκλάρ = αγόρια, παιδιά
 Τσιουτσιουβίκ'(ι) = ψηλό καπέλο
 Τσίπις = αδύναμες φούσκες κουκουλιών
 Τσιπλιντίζου = τσιμπώ κάτι για να περάσει η ώρα. Παίρνω απογευματινό
 Τσίπ-τσιβιρέ άνω κάτω
 Τσιρλίζουμι = παθαίνω ευκοιλιότητα
 Τσουρτσουλιάνους = κοκκινολαίμησ
 Τφού = φτού

Φ

Φασ'λιές = τα φυτά της φασολιάς
 Φιρζόνια = κακής ποιότητας νήματα από το τράβηγμα του μεταξιού
 Φίρτ = ο ήχος της σφυρίχτρας
 Φόβιου = φοβερό την όψη. Για βόφιου = για φοβέρα
 Φουβιρά = φοβερή στην όψη
 Φούσκισ = φούσκες κουκουλιών
 Φ' τίσια = φαγώσιμα μανιτάρια
 Φτουρώ = αντέχω, κρατιέμαι
 Φυλουρά = φλούδα από βέργα μουριάς

X

Χαβάς = μουσικός σκοπός

Χαϊβάν'(ι) = ζώο

Χαϊρ' = προκοπή, χαϊρι

Χαλεύου = ζητώ, θέλω

Χαμπλά = χαμηλά

Χαρά = γάμος, γαμήλια πομπή

Χάσκαρ'ς = αποκριάτικο έθιμο του Σουφλίου κατά το οποίο άνθρωποι κυκλικά τοποθετημένοι προσπαθούσαν να δαγκώσουν κομάτι από σκληρό χαλβά που τον περιέφεραν με κλωστή κυκλικά

Χασ' (ι) μούρα = λευκό ψωμί

Χειρόμ'λους = χερόμυλος

Χίζ'(ι) = φόρα

Χίτσ'(ι) = καθόλου

Χλιούμπους = άνθρωπος παχύς και ασουλούπwtος

Χ'νέρ = χουνέρι, πάθημα, κάζο, δοκιμασία

Ω

«Ωραία Θέα» = όνομα εξοχικού προπολεμικού κέντρου νότια του Σουφλίου